Poštnina plačana v gotovini. Maribor, sobota 9. aprila 1938 Štev. 9. Leto I.

Cena 1 dinar

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Tel. 25-67. Izhaja vsako soboto. Velja letno 36 din, polletno 18 din, mesečno 3 din. V Mariboru dostavljen na dom letno 48 din, mesečno 4 din. Oglasi po ceniku. Rokopisi se ne vračajo. Poštni čekovni račun 11.787.

Vreme od sobote do sobote

(Napoved od 9. do 16. aprila)

V južnih predelih Slovenije bo v začetku tedna prevladovalo lepo vreme, ki bo sicer imelo značaj spremenljivosti. Krajevne pooblačitve in padavine; v dnevih koncem tedna nestalno vreme z možnostjo padavin. Menjajoča se temperatura. — V severnih predelih spremenljivo vreme s padavinami. Izrazitejše jasno vreme sredi tedna. Temperatura stalnejša ter v porastu.

Naš narodni problem

Socialne razlike, ki so poostrile odnose med kmetskim, delavskim in meščanskim slojem malone povsod, so se pokazale že pred daljšim časom tudi pri nas, čeprav za njihovo eksistenco ni bilo pravega razloga; različna duševna uravnanost, različni svetovni nazori . . . posameznih socialnih edinic se namreč v celoti uveljavljajo le tam, kjer se je izoblikoval strog tipus kmeta, delavca in velemeščana. Ne moremo pa trditi, da bi takšni čisti tipi nastali tudi pri nas. Kako bi smeli govoriti o slovenskem velemeščanu, kako o slovenskem proletarcu? Naš meščan je v prvem ali drugem kolenu še vedno kmet in se nekako po sili trga iz kmetskega okolja ter se prilagaja mestnemu po vzoru velemesta. Nedvomno vpliva nov milje, ki ga nudi mesto s svojimi napravami in sredstvi, kakor so gledališče, kino, bar, kavarna, velike trgovske hiše itd. močno ter v marsičem izpreminja način njegovega gledanja na svetovne probleme. Zopet pa je res, da neprestano spajanje našega mesta s podeželjem priključuje vplivom, ki jih je naš mestni človek ohranil iz svoje kmetske preteklosti ali si jih pridobil v novem življenju, še drugih in hkratu obratno mesto prevzema. To večno medsebojno pretakanje daje našemu meščanu poteze kmetskega značaja in obratno našemu kmetu delni izraz meščanske miselnosti. — Tudi slovenski delavec je večinoma še vedno zasidran v kmetskem občestvu in ne kaže podobe proletarca velikih tovarniških mest. Stopnjevitost: kmet, delavec, meščan — v slovenskem žitju torej ni tako ostra, kakor si jo često predstavljamo in kakor smo jo nasilno ter brez prave potrebe izostrili sami. Nastala je vsled nepravilnega pojmovanja naših prilik in nepravilnega urejevanja odnosov med našimi socialnimi plastmi. Ne mislim pa nemara povedati, da tvorijo vsi naši socialni sloji morda le enega, t. j. v tem slučaju kmetski sloj, ampak da so razlike kljub obstoječim stopnjam relativno tako majhne, da pri nas ne utemeljujejo danes nastajajočega prepada med posameznimi socialnimi razredi. Verjetno je temu stanju posredno kriv kmetski sloj sam, ki se je zavoljo pomanjkljive kulturno-razvojne aktivnosti premalo približal sodobnim zahtevam in novemu načinu življenja ter zato tudi ni mogel doumeti ideologije novih svetovno-nazorskih gibanj. Največji delež krivde pa gotovo nosi meščanski sloj, ki je hotel zaradi načelnega, ne pa tudi praktično veljavnega gledanja zavzeti do kmeta razmerje gospoda do hlapca, mu je odrekal potrebo in pravico do kulturnega dviganja ter ga je povsem neupravičeno postavljal na zadnjo, sebi zelo oddaljeno stopnico. Tako nastala diferenciranost, ki ni bila izraz nujnosti, niti naravna razvojna posledica, marveč izraz malomeščanskega pojmovanja opredelitve kmeta, delavca in meščana, je bila ena najmočnejših razlogov za razbitost, ki je nastala med poedinimi socialnimi sloji slovenskega naroda. Poostrila jo je še politična — vsaj dvoličnost, ki se na moč sterilno vleče v malone neizpremenjeni obliki že tam izza sedemdesetih let dalje, potem pa še mogočni tokovi, ki so se zlili preko vsega svetovnega dogajanja vprav v tekočem stoletju in so zapustili sledove tudi v duševnosti našega človeka kateregakoli sloja.

Neenotnost, zavoljo nje občutno zmanjšana možnost sodelovanja in pa napačna ureditev odnosov v slovenskih socialnih slojih, vse to je prineslo kvarne posledice: izključen je bil in je še skupen nastop v borbi za politične, kulturne in gospodarske pravice slovenskega naroda. Prikazana razcepljenost je tudi sprožila znano poučno pravljico o tem, da si niti dva Slovenca nista edina, ter je rodila same neuspehe. Sočasno pa je vsem, ki so bili kakorkoli zainteresirani na gospodarskem, kulturnem ali političnem vplivu nad Slovenci, dala priliko, da svoja hotenja tudi uresničijo.

Tu tiči eden najpomembnejših naših problemov, ki opozarja nase zlasti v poslednjih dneh, ko zavoljo malomarnosti, politične nezrelosti in pomanjkanja narodne zavesti nismo spoznali niti trenutnega položaja in ne gledamo niti za ped v bodočnost. Vse se nam zdi nekaj, na kar zaradi maloštevilnosti — izgovor je dober, vendar pa neutemeljen — ne moremo vplivati. In vendar more biti tudi majhen narod, ki predstavlja kulturno in politično kompaktno enoto, važen činitelj v svetovnem razvoju ter si lahko v skupnosti udejstvovanja zavaruje bodočo — vsaj kulturno samostojnost v okvirju politične strnjenosti večih sorodnih narodov!

V tem iščimo rešitve vprašanja našega problema. Ne Štajerci in ne Kranjci, ne liberalci in ne klerikalci, ne Samoslovenci in ne Jugosloveni ne bodo rešili našega narodnostnega obstoja! Rešili ga bodo ljudje, ki se bodo zavedali poslanstva svojega ljudstva, rešil ga bo skupno nastopajoč slovenski narod, kakršen bo sposoben braniti svoje najelementarnejše pravice: jezik, kulturo in meje, do koder sega njegov življenjski prostor. Brez malodušnosti moramo motriti naš čas. Ni važno, kako je bilo in kako naj bi danes bilo. Važno pa je, kako je in kako naj bo, kar bomo v mejah svojih možnosti sodoločali sami! Ne hodimo daleč po vzgledne primere, ampak se ustavimo kar pri naših novih severnih sosedih: ne glede na vprašanje, kateri odločilni moment je v bistvu vodil spoj Avstrije in Nemčije, moramo ugotoviti, da združitev s številčnega vidika ni bila nujna, pa se je vendarle izvršila in bo v bodočih dejanjih velenemške politike igrala veliko vlogo. Koliko neprimerno nujnejša je torej združitev, ki bi omogočila enotnost, skupnost slovenskega naroda!

Ta naš najnovejši problem bo v pozitivni realizaciji mogočen vodnik naše bodočnosti; če pa bo ostal nerešen in neuresničen, smo lahko prepričani, da smo na najboljši poti k novim, za nas usodnim časom, ki jih bomo v mnogočem zakrivili sami!

dc.

Ob „pomladi narodov“

Čuvajmo slovensko zemljo

V teh mesecih praznujemo devetdesetletnico znamenite »pomladi narodov«, kakor se navadno imenuje leto 1848. Takrat so za nekaj časa tudi v habsburški Avstriji narodi svobodneje zadihali. Prva državna ustava jim je priznavala vse potrebno za uveljavitev življenjskih pravic in s tem enkrat za vselej priznala narode. Tudi slovenski narod je bil deležen tega oddiha, ki je zanj pomenjal še dosti več ko drugim, močnejšim, vladanim in vladajočim. V marsičem pa smemo reči, da bi danes med nami niti sedanje rahle skupnosti ne bilo, če ne bi bilo revolucij leta 1848.

Slovenski dedi in pradedi iz tistega časa so sprejeli liberalno ustavo s precejšnjim začudenjem in presenečenjem. Še jim ni bil dovolj znan demokratični val, ki je bil že tretjič zajel Evropo. Pa tudi svoje gospodarje so poznali dotlej z docela druge, resnejše strani; videlo se je, da jim še kljub ustavi ne zaupajo. Kako prav so naši predniki čutili, se je pokazalo ež leta 1849. z drugo, nazadnjaško ustavo, in potem še s tretjo leta 1851. Večina svoboščin je bila takrat spet odpravljena in Avstrija se je s črno reakcijo zapisala poginu, kakršnega niso slutili niti njeni največji sovražniki Italijani.

Toda čeprav so takratne svoboščine trajale le nekaj let ali mesecev, se je bil vendar takratni naš človek prebudil v novo življenje in se zlasti organizacijsko razmahnil kot še nikoli dotlej. Pomladni narodnostni val je zajel deželo, je z naravno močjo upanja in samozavesti zvaril mesto in vas v zavedno družbeno celoto. Kakor čez noč se je oglasil slovenski klic v novodobni boj civiliziranih, vsaj na papirju enakopravnih narodov. Od vseh strani je zadonela napoved novega časa in njej je odgovorila še topla slovenska pesem, domača slovenska ljudska beseda in mogočna Prešernova »Zdravica«. V nji je naš človek Slovanom in vsem tujim narodom ponudil desnico, saj jo je lahko podal zdaj ponosno, samozavestno. Glavno je bilo, da je to svojo besedo in pesem imel — in da je bila še njegova tudi zemlja, na kateri je zaživel.

Kakor iz tal je takrat zrasla znova tudi slovenska družabna organizacija, so nastala prosvetna društva po vseh krajih od Dunaja in Gradca do Trsta, od Celovca do Novega mesta. Mladina je vstala. In zdelo se je kakor da se je to zgodilo prvič med Slovenci, da je mladina izrekla na glas tudi politično svojo idejo samostojnega naroda Slovencev. Med gospodo in ljudstvom je bil še mnogokje prepad, a vse je premostil nov, kmečki element, ki se je takrat zagnal z vseh točk na delo. Ustanavljala so se društva, širila se je slovenska umetnost, začela družabnost, politika ki je imela svojo vsebino in svoj pomen. Takšna je bila ta pomlad narodov, takšna je bila Slovenija.

Tisti narodi, ki so se takrat veselili svoje pomladi, misleč da so se za vselej odrešili absolutističnega jarma, so se poslej že večkrat sami odpovedali takratnim liberalističnim idealom in marsičemu. Tudi naši sosedje, veliki narodi iz stare kulture, so se odtlej že zelo oddaljili tistim idejam. Še več: izgubili so že smisel za ves demokratični svet takratnih idej, ki so ga hoteli šele sezidati. Ali se je res ves na svetu tako močno spremenilo, da smejo narodi metati v blato misel miru in bratstva, za katero so prej toliko pretrpeli?

Kar koli pa so odvrgli ti narodi raz sebe: liberalnost, bratstvo, idejo miru in kulture, vse to se jim še očitno ne zdi nevarno. Morda se motijo. Toda eno je gotovo: ni in je ni večje, hujše nevarnosti za obstoj naroda, kakor je ta, ko narod izgubi čut za prvo kar je njegovega, za zemljo.

Naj bo nam Slovencem ta obletnica pomladi iz l. 1848. opomin na to, kar smo izgubili. Naj bo Prešeren ali katero koli ime, ki živi med nami odtlej, ob vsakem se spominjamo svojega naroda. Spominjajmo se ob vsaki slovenski besedi tudi zemlje, svoje slovenske zemlje, kakršna bo zacvetela te dni razpeta na vseh straneh sneženih gora! Kajti res je, da ne moremo reči bahavo: kje je sila, ki bi nam jo mogla vzeti!? A zato se moramo tembolj tenkovestno izprašati: Kje je naša moč, ki jo bo vedno pripravljena braniti!

Pomlad prihaja . . .

V zagati

iščejo znake „pravovernost“

Avstrijski dogodki so našli še prav poseben odmev v tem, da premnogi iščejo sedaj dokaze svoje čistokrvnosti. Dokaze za to pa iščejo pri nas, kjer so bili svojčas sami ali pa njih predniki. Tako so zadnje čase naši župni uradi, naravnost oblegani s pismi in tudi osebnimi obiski iz bivše Avstrije, in to še zlasti sedaj tik pred plebiscitom, ki se ga lahko udeležijo le čistokrvni Nemci. Za svojo čistokrvnost iščejo sedaj ti ljudje dokumente za dve do tri generacije nazaj. Zanimivo je, da so ti dokumenti pokazali, da so tudi pri nas premnogi Nemci, ki so se tako bahavo ponašali s svojo čistokrvnostjo, izkazali, da niso tako čistokrvni. Govori se celo, da so se na ta račun že razdrle nekatere ugledne poročne zveze itd. Zakon rasizma in čistokrvnosti je brezobziren in bo zato težko spričo njega še ribariti v kalnem. Še bolj zanimivo pa je, da je premnogi »Nemec«, ki je sedaj iskal pri nas dokumente svoje nemške čistokrvnosti, izvedel iz uradnega vira in črno na belem iz kakšnega rodu da izhaja, morda je bil celo kateri med temi toliko pošten, da ga je bilo sram zablode in izdajstva nad lastno krvjo!

Roosvelt odklanja diktaturo

Predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike je na vprašanje, kaj misli o diktaturi, izjavil popolnoma odločno, da odklanja diktaturo ter misli prej ko slej ostati demokrat. Tozadevno je dejal: »Nikdar nisem mislil in ne mislim na uvedbo kake diktature v Zedinjenih državah. Kakor vi, sem tudi jaz proti sleherni diktaturi v Ameriki, in to iz sledečih razlogov: 1. ker nimam sam nobenega nagnjenja, da bi postal diktator; 2. ker nimam za to potrebnih lastnosti in 3. ker predobro poznam zgodovino in obstoječe diktature, da bi demokracijo, kakršna je v Zedinjenih državah, spremenil v diktaturo.«

NAROČNIKE,

ki še niso poravnali naročnine, prosimo, naj to storijo čim prej ter se poslužijo položnic.

7 dni
domačih vesti

* **Mariborski rojak Vasja Pirc,** naš šahovski velemojster, je zmagal na večjem mednarodnem šahovskem turnirju v Lodžu na Poljskem. Ta njegova prepričevalna zmaga dokazuje, da more tudi naša država postaviti v svetovni šahovski areni močne šahovske zastopnike. K lepi zmagi mojstra Pirca toplo čestitamo.

* **Zastopnik dr. Mačka Niko Ljubičić** je na zboru združene opozicije v Banja Luki med drugim dejal: »Mi ljubimo svojega kralja in našo državo prav tako kakor bratje Srbi. Često povprašujejo, kako dolgo bomo še vztrajali pri politiki abstinence. Odgovoriti moram, da tako dolgo, dokler ne bodo izpolnjene vse naše želje.«

* **Minister dr. Miha Krek** je imel več zborovanj. Na nekaterih je najavil parlamentarne volitve, ki naj bi bile v jeseni.

* **Za bana dunavske banovine** je bil imenovan Svetislav Rajić.

* **Banska uprava primorske banovine** je najela 50 milijonov posojila, ki ga bo porabila za gradnjo šolskih poslopij, bolnišnic, vodovodov in javnih poslopij.

* **Narodna skupščina** bo verjetno še takom tega meseca razpravljala o novih političnih zakonih, med njimi o zakonih o volitvah narodnih poslancev, o zborovanjih in združevanjih.

* **Josip Reisner,** ravnatelj srednje tehniške šole v Ljubljani je bil upokojen in razrešen svoje dolžnosti. Pod njegovim vodstvom je srednjetehniška šola zelo napredovala.

* **V naši državi** je bilo po uradnih podatkih koncem leta 1936 2.838 odvetnikov in skoraj 1.000 odvetniških kandidatov. Od tega odpade na Slovenijo 273 odvetnikov in 94 odvetniških pripravnikov.

* **Združenje jugoslovanskih inženirjev** in arhitektov je na svojem občnem zboru zelo ostro obsodilo način, kako se v naših podjetjih bahavo šopirijo »nenadomestljivi tujci«, medtem, ko morajo naši inženirji živeti v skrajno slabih socijalnih razmerah.

* **V Karlovcu** sta ustavili tovarni »Titanic« in »Kovina« svoje obrate, zaradi česar je ostalo nad 400 delavcev na cesti brez vsakega zaslužka.

* **V Zvezi lovskih društev v Sloveniji** je včlanjenih 14 lovskih društev s 5.500 članov.

* **Na Viču pri Ljubljani** bodo v kratkem zgradili večjo stavbo za novo meščansko šolo.

* **V Beogradu** je bila ustanovljena petrolejska delniška družba »Panonia« s 6 miljjoni dinarji glavnice.

* **Novi pravilnik o zdravstvenih zadrugah** načelno dovoljuje ustanavljanje zadružnih lekarn.

* **V Mariboru** so preteklo nedeljo zborovali slovenski časnikarji. Na občnem zboru je bil izvoljen v celoti prejšnji odbor, ki mu predseduje urednik Stanko Virant.

* **V letu 1937** je bilo v Sloveniji vloženih okoli 72.000 predlogov za rubež, dočim je bilo rubežev v letu 1920 jedva 9.000. Tudi te številke so kričeč dokaz o gospodarsko socijalnih razmerah, ki vladajo v Sloveniji.

* **Ljubljana** je imela leta 1898 30.000 prebivalcev in 28 pismonoš. Danes ima 90.000 prebivalcev in komaj 45 pismonoš. Zato so upravičene pritožbe javnosti glede dostave pošte.

* **V Ljubljani** so stopili v stavko krojaški pomočniki. Pomočniki zahtevajo enotno kolektivno pogodbo in delno povišanje mezd.

* **Dve železniški nesreči.** Na progi Sarajevo—Užice je pretekli teden skočil s tira potniški vlak, pri čemer je bilo ubitih pet potnikov, 10 pa hudo ranjenih. Druga železniška nesreča se je pripetila v bližini Zemuna, kjer se je tovorni vlak zaletel v tramvaj in sprednji del tramvajskega voza popolnoma strl. Tudi druga nesreča je zahtevala večje število ranjencev.

* **Na vožnji iz Prage v Maribor** je umrl komaj 27 let star zdravnik dr. Janko Kac iz Breznega pri Mariboru. Pokojni je bil vnet pobornik jugoslovansko-češkoslovaškega bratstva.

* **V Skoplju** je bila preteklo nedeljo otvorjena in blagoslovljena nova bolnišnica za vardarsko banovino.

* **V Sarajevu** je imel pred dnevi Živko Topalović velik socijalistični shod.

* **Jugoslovanski pokojninski zavodi** bodo imeli čez 10 let okoli 2 milijardi dinarjev dohodkov.

* **Dovoljenje za bivanje tujcev v naši državi** izdaja še nadalje notranje ministerstvo, dovoljenje za zaposlitev tujcev v naši državi pa ministerstvo za socijalno politiko in narodno zdravje.

* **Naša notranja državna posojila** so znašala 1. aprila 1937 5.626.000.000 Din.

* **V Beogradu** se bo ustanovila jugoslovansko-rumunsko trgovinska zbornica.

Prva v Jugoslaviji zgrajena vo na ladja

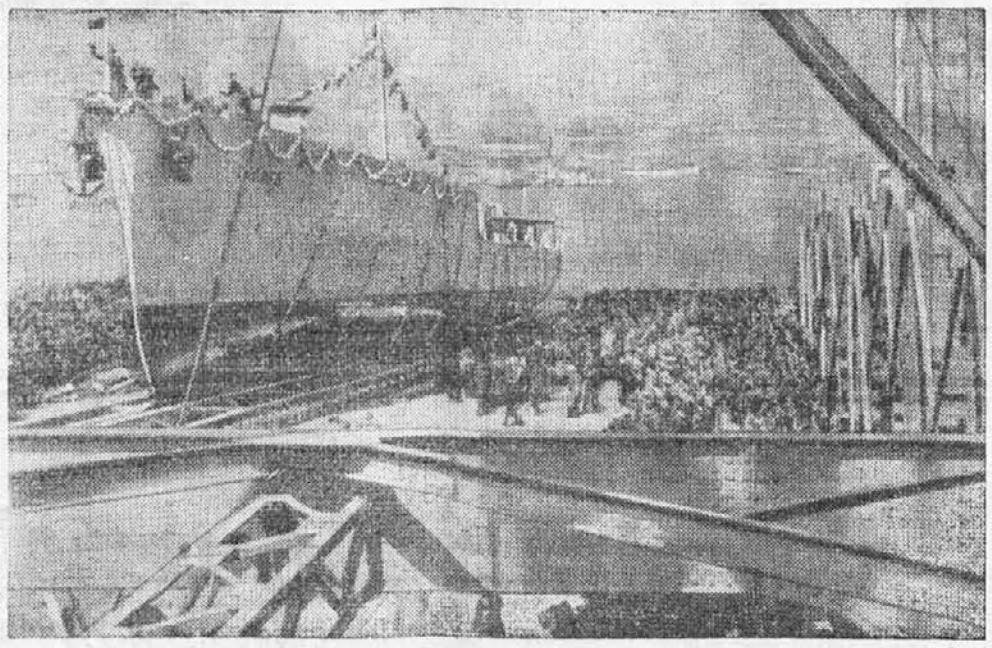

30. t. m. so na ladjedelenici v Splitu slovesno porinili v morje doma zgrajenega torpednega rušilca »Zagreb«. Rušilec ima 1200 ton, dolžina znaša 98 metrov. Ladja ima štiri topove po 12 centimetrov kalibra, nadalje dva protiavijonska topa kal. 4 centimetre ter dvoje lansirnih cevi za torpede i nše težke strojnice. Stroji razvijajo maksimalno 44.000 PS in vozi ladja 34 milj na uro. Porivanje v morje je bilo zvezano z velikimi vojaškimi slovesnostmi, pri katerih je prvenstveno sodelovala naša mlada kraljevska mornarica. Nj. Vel. kralja je zastopal vojni minister general Marić, botra ladje pa je bila njegova gospa soproga, ki je v trenutku spuščanja razbila na pramcu steklenico šampanjca z besedami: »Zagreb, pojdi srečno v svoje vode, plovi v čast in ponos kralja in domovine! S tvojo zastavo naj gresta slava in zmaga in božji blagoslov naj te spremlja.« Ob zvokih himne je zdrknil novi rušilec v svoj element.

Rojstvo otrokovo

Podprimo revno kmetsko mater

Pred dobrim tednom so poročali časopisi, da je neka revna kmetica porodila v vlaku. Da je bila sreča pomembnejša, sta privriskala na svet — dvojčka. Ljudje, ki so se vozili z omenjeno srečno materjo, so nudili v vlaku prvo pomoč, a na sledeči postaji, kjer so mater in otroka prenesli iz vagona v postajno poslopje, sta pokazala človekoljubno srce g. postajenačelnik in njegova soproga, ki sta dala na razpolago razno potrebno perilo. Poklicana babica je nato stvar uredila. Mož, reven kmetič, ki je ženo spremljal v porodišnico, ne pričakujoč, da jih bo usoda dohitela na poti, je izjavil baje, da niso mogli prej na pot, ker ni bilo pri hiši denarja in je šele v zadnjem hipu našel potrebno potnino. No, bodi že kakorkoli — pred sabo imamo rojstvo dveh človekov, ki sta se rodila tako rekoč pred široko javnostjo. Koliko je takih slučajev skritih, ko ne vemo zanje, a vsi se tepo z revščino in prvo, kar ponudi življenje novemu državljanu ali državljanki, je beda in revščina izmozgane matere.

Pri nas se z rojstvom otrok do danes še nismo bavili in nismo videli tu kakega perečega narodovega vprašanja. Toda moramo se slednjič lotiti tudi tega socialnega problema! Otroci se rode v vlaku — to vzbudi radi nenavadnih okoliščin za trenutek našo pozornost, nudimo tudi prvo pomoč — in potem? Dostikrat se sploh ne zmenimo, ali imata »srečna« mati in dete jesti in piti, da ne omenjamo drugih potrebnih reči v prvih porodnih dneh. Kaj nam pomagajo razna kvasanja o vzvišenosti materinskega poklica in prirejanje materinskih dnevov, ako ne vzamemo v pretres dejstva, da na tisoče revnih kmetskih mater tisti trenutek strada in s skrbjo misli na prihodnji dan.

Dočim imajo meščanski in delavski sloji še kolikor toliko ugodnosti, je kmetska mati prepuščena v mnogih slučajih revščini in slabim razmeram. Treba je tudi tu kreniti na nova pota in ne samo privatna iniciativa, tudi uradni činitelji naj se v problem rojstev globlje zamislijo!

Dandanes mnogo govorimo in razpravljamo o »beli kugi«. Državniki in verski činitelji opazujejo pred sabo znake, ki za rast naroda ne pomenijo nič dobrega in dajejo misliti. Res je, da vlada »bela kuga« v prvi vrsti pri imovitih zakoncih, dočim naše verno ljudstvo na splošno še izpolnjuje svoje človeške dolžnosti. Čeprav nimamo namena tule o beli kugi razpravljati, bi le radi poudarili dejstvo, da rodijo gmotno šibki sloji (predvsem na kmetih) največ otrok. Slovenski človek ljubi otroke, zato mu je treba v težkih dneh stati ob strani. Če se le zamislimo v položaj matere, ki ni imela denarja niti za potnino v porodnišnico, a je rodila dvojčke, si pač lahko predstavljamo bedo, ki zavlada v prvih, najtežjih dneh, nad tako družino. Velik korak naprej bi storili, ako bi mogli v takem slučaju nuditi materi izdatnejšo pomoč, n. pr. v obliki denarne podpore 500 do 1000 din za otroka. Podpore naj bi nakazovala banovina ter bi osnovala v ta namen socialni fond, v katerega bi plačevali predvsem imovitejši sloji brez otrok in gmotno dobro podprti samci. Do osnovanja takšnega fonda pa naj bi se denar za podpore našel iz drugih sredstev (bednostni fond?).

Rojstvo otrokovo je važno dejstvo za poedinca, družino in širšo skupnost, in že iz človečanskih razlogov treba revno mater podpreti!

—šek.

Edinstvo slovenskega kmeta

V zadnji številki »Edinosti« se kmet A. R. iz Pristave ponuja za narodnega poslanca. Čeprav se nekoliko ponorčuje iz kmetskih razmer, ko pravi, da se kmetje dandanes zanimajo samo za politiko, za gospodarstvo pa nič (narobe je res), bi kljub teum ne bilo prav nič slabo, če bi slovenski kmetje zares sami vodili politiko. Kamorkoli pogledamo po slovenskem svetu, povsod vidimo same zdražbe, ki gredo dobro v račun poklicnim politikom, kmetu pa so le v škodo. Zdražbe si ne izmišlja kmet, ima preveč skrbi z davki in domačimi gospodarskimi vprašanji. Saj dostikrat niti za sol ali vžigalic nima! Da pa si slovenski kmet niti v nedeljo ne more privoščiti mesa, je tako vsemu svetu znano. Kolikokrat moramo otepati nezabeljeno zelje, a kave, sladke kave, si še za velike praznike ne moremo privoščiti. Ni denarja za dragi sladkor! Smešno se nam vidi, ko čitamo po časopisih, kako važno hranilo je sladkor, mi pa ne moremo postreči z njim niti bolnikom in starim ljudem. Ljudje po mestih si ne morejo predstavljati, kako slabo se nam godi, in kmeta more razumeti samo kmet. Zato pa, ljubi kmetje, ni prav, da se damo cepiti in da na naš račun bogato žive in se maste različni zdražbarji. Proč s takšno politiko, ko je kmet samo zato na svetu, da vleče voz kakor vol, na vozu pa sedé sami taki ljudje, ki so vajeni le komandirati, a nič delati. Ki so vajeni uživati, žeti, a nič sejati in orati! Ako je kmet vpležen in je že zato na svetu, da vleče kakor vol, pa naj tudi na vozu sedi kmet! Zato pa, kmetje, združite se, le sloga in edinost nas bo rešila! Kmet iz Sv. Petra.

Obmejni promet pri Gor. Radgoni dovoljen

Po dvomesečnem zastoju je sedaj izdano spet dovoljenje za neoviran promet za prebivalce v takozvani obmejni coni. Sedaj je v tem pasu spet vzpostavljeno stajne, ki je vladalo prejšnje čase. Ljudje hodijo preko meje, eni zaradi kupčije, drugi spet iz drugih vzrokov.

Srce ni miza, ki je pogrnjena za vsakogar.

*

S tepežem ne boš spremenil osla v konja.

Nemško narodno zedinjenje

Plebiscit 10. aprila

V nedeljo, dne 10. aprila se bo ves nemški narod odločil, da potrdi tudi s formalne strani akt kancelarja Hitlerja. Nobenega dvoma ni spričo organizacije narodno socialistične stranke, da se bo narod v Avstriji v ogromni večini izrekel za »anšluss«, ki ga Evropa danes, po tako kratkem času, smatra ne samo kot dovršeno, nego tudi povsem naravno in razumljivo dejstvo.

Nemci so se v Avstriji lotili v smislu Göringove štiriletke takoj vseh ukrepov za povzdigo avstrijskega narodnega gospodarstva. Mnogo milijonov mark je bilo takoj investiranih v Avstriji in z znano spretno organizacijo jim je uspelo, da danes mnoge tvornice delujejo že v povečanem ali polnem obratu, zlasti pa so podprli plavžarstvo Alpine Montan-družbe v Eisenerzu, nadalje avtomobilsko tvornico Steyr in Puch v Grazu, da omenimo le par takih obratov. Velikopotezna je nadalje akcija za zgradbo delavskih stanovanj in hišic, nivo mezd in plač so povsod dvignili in na vseh področjih delajo noč in dan. Tako so dne 7. t. m. pričeli graditi veliko moderno avtomobilsko betonsko cesto, ki bo v širini 20 metrov spajala Linz in Dunaj. Sam Hitler je v okviru velike svečanosti vzel lopato in simbolično izrezal prvo rušo zemlje. Nova cesta, ki bo Avstrijo spojila z ostalo Nemčijo in njenim modernim cestnim omrežjem, mora biti gotova v smislu Hitlerjevega naloga v treh letih. Takoj nato so padale prve smreke v gozdovnih pasovih, preko katerih je trasirana ogromna cesta. Avstrija je še vsa v zanosu in navdušenju, tako da se bodo šele polagoma navadili na novi ritem in tempo delovnega življenja. Hitler je izkoristil zadnji teden v svrho volivne agitacije in je obiskal Gradec, Celovec, Solnograd in Inomost, kjer je bil povsod sprejet kot rešilec domovine. Povsod je bodril Nemce, naj 10. aprila oddajo svoj glas z »da« in na ta način podkrepijo zgodovinski akt nemškega narodnega edinstva.

Živahno poiitično gibanje

V kratkem poteče funkcijska doba sedanjim narodnim posiancem. Ljudje se že vprašujejo po volitvah in ugibljajo najraznovrstnejše. Padle pa so tudi že na večih straneh izjave o novem volilnem zakonu itd. Vse to je precej poživelo pri nas politično življenje. Žal, da se to življenje zaenkrat več ali manj giblje še vedno za zaprtimi vrati ter se ga udeležujejo samo ožji krogi gospode, ki namerava potem pač stopiti pred narod, pred ljudstvo, in tam začeti svojo srečo in tolažiti narod z novimi obeti in obljubami, kot se to vedno dogaja. Posebno živahne so nedelje, ki jih tudi na javnih shodih uporablja zlasti združena opozicija za svojo agitacijo, kar pa se v glavnem omejuje večinoma le na Hrvatsko. V Sloveniji vlada še mrtvilo, če ne štejemo manjših posvetov in obiskov po deželi in mestih.

Trboveljski rudarji za svoje pravice

Pogajanja, ki so se te dni vodila med predstavniki rudarjev in predstavniki Trboveljske premogokopne družbe, so rodila uspeh, ki bo vsaj v malenkostni meri olajšal težko življenje trboveljskega rudarja in delavca. Na podlagi doseženega sporazuma se s 1. majem uvedejo osnovne mezde iz leta 1929 ter povišajo vsi akordi in doklade za 6%. Priznale so se tudi nekatere zahteve o deputatih za ženske in o doplačilu za primer bolezni. Z ozirom na ta uspeh bo prenovljeno besedilo kolektivne pogodbe, ki stopi 1. maja v veljavo in ki bo za eno leto neodpovedljiva. Sedaj se še rešujejo vprašanja, ki jih je postavilo delavstvo v trboveljskih cementarnah in apnenicah. Viden uspeh delavstva je treba smatrati za izreden dogodek, na vsak način pa za posledico nepopustljive borbe za svoje osnovne pravice.

Pater Hlinka „pogorel"

V zadnji številki »Edinosti« smo poročali o čudnem postopanju klerikalnega patra Hlinke, ki je sklenil z Nemci in Madžari sporazum za skupni nastop. Njegovo čudno postopanje pa ni izzvalo zgražanje le v drugih taborih, nego celo v lastni slovaški klerikalni stranki. Tako je n. pr. vsa stranka v Košicah zapustila patra Hlinko in se pridružila praški vladi. Vidni in odlični voditelji stranke so v posebni izjavi obsodili postopanje patra Hlinke in toplo pozdravila sedanjega predsednika vlade Slovaka dr. Milana Hodžo. Ne z Madžari in Nemci, ampak z brati Čehi želimo dvigniti svojo domovino. Kar je iskal, to je dobil pater Hlinka: da ga je narod pustil na cedilu!

Tedensko zrcalo

Obsodba dr. R. Doboviška

»Slovenska vas« objavlja naslednjo izjavo zastopnikov slovenskega kmetsko-delavskega gibanja, ki obsoja dr. Doboviška, ker je odšel v Beograd v parlament:

»Obsojamo politični korak poslanca dr. Doboviška, ki ga je bil storil iz osebnih razlogov, a ga je hotel izrabiti politično v našo škodo. Njegova oseba kot takšna ni zadela našega gibanja prav nič, kar služi v čast slovenskim kmetom in delavcem. Nasprotno: obžalujemo, da se ni že poprej izločil iz naših vrst.

Zapustil pa je pri slovenskem delovnem ljudstvu napačen vtis, kakor da bi bilo vse slovensko izobraženstvo takšno. Zato pozivamo svoje somišljenike, da so oprezni pri sprejemanju posameznih izobražencev, ki se priglašajo našemu gibanju. Mi moramo zmagovati s skupno mislijo, a ne s koristmi posameznikov.«

Volitve v skupščino

V volitvah v Nar. skupščino piše »Slovenska vas«: »Volitve v narodno skupščino. Napovedal jih je dne 24. t. m. notranji minister dr. Korošec, ko je v senatu zagovarjal predloženi proračun. Vlada je sedaj že tretjič dobila pooblastilo, da lahko spremeni volilni zakon in govori se, da ga namerava letos še pred volitvami spremeniti. Namesto državnih list bodo baje banovinske liste, nekateri pa pravijo, da bo kandidatna lista vezana le na okraj, kjer bo odločala relativna večina ne oziraje se na proporc (sorazmerje). Ali bodo volitve tajne ali javne, o tem vlada še ni podala nobenih določnih izjav. Ker pa je notranji minister izjavil v senatu, da »gre tendenca (namera) sedanje vlade k demokraciji« pričakujemo upravičeno, da bodo volitve res demokratične — to je, predvsem tajne.«

Politika ni šport in zabava...

V »Kmetskem listu« beremo: »Ker politika ni športna zabava za posameznike, je na vsak način treba stremeti za tem, da se kvarno početje in medsebojno izigravanje zajezi in tako omeji, da ne bo moglo v bodoče roditi še hujših posledic kakor jih je v preteklosti. V interesu jugoslovanstva in v interesu narodnega in gospodarskega obstoja Slovencev je, da postavimo našo politiko na novo in zdravo podlago, na tako, ki jo želi narod, ne pa mešetarji in prekupčevalci, pa naj si nadenejo tako ali tako barvo. Samo tisti, ki bo doumel, razumel in spoštoval narodovo voljo in njegovo zdravo hotenje, nam lahko s svojim delom pomaga iz mrzličnega močvirja, v kakršno so nas pahnile z združenimi močmi vse neugodne okolnosti, ki so tekom let delovale proti nam. S takih zdravih političnih temeljev, ki jih izza svojega pojava na naših tleh naglaša in pospešuje kmetsko gibanje, bomo prav gotovo kmalu našli pot do tja, ko bo uspeh Slovenca razveselil tudi Srba na skrajnem jugu in obratno. Samo taka enotna zavest v sreči in nesreči, v delu, trpljenju, borbi in zmagi pa res pomeni jugoslovanstvo in mu daje notranjo vsebino, ne da bi kdor koli bil kaj okrnjen za svoje pravice.«

„Nečedna komedija"

Iz 14. štev. »Kmetskega lista« posnemamo naslednje:

»Mesto treznega gledanja na položaj smo pri nas ponovno razpihnili veliko debato in borbo za slovenstvo in jugoslovanstvo. Za treznega človeka, ki mirno gleda in presoja to debato, se zdi vse skupaj nečedna komedija. Kakor je jasno, da Francoz ostane Francoz, Rus zopet Rus, tako je jasno, da Slovenec ostane Slovenec. Tu ni debate, ker je ne more biti. Enako je in ostane Srb seveda Srb z vsemi vrlinami in posebnostmi svoje kulture, jezika in drugih značilno srbskih osobin.

Ali poleg te naravne resnice, poleg dejstva, ki ga noben pameten državnik in noben resen politik ne more tajiti, obstoja še drugo dejstvo: da smo namreč vsi Slovenci, Hrvatje in Srbi Jugoslovani, da to zavestno hočemo biti in da stremimo po nerazrušljivi in nerazdružljivi skupnosti.«

Obljube in dejanja

»Nova doba« poroča v štev. 14: »Kaj je z novo justično palačo v Celju? Tako se zopet vprašuje marsikdo, ki je s pridom čital poročila o zadevnih uspešnih intervencijah merodajnih krogov iz Celja na pristojnih mestih v Beogradu. Pa je vlada predložila svoji večini v Narodni skupščini in senatu v odobrenje kredit 40 milijonov dinarjev za sodno palačo v Beogradu in znesek 2,300.000 dinarjev za sodno palačo v Splitu. Celje bo lahko še počakalo, saj je ob zadnjem močnem potresu stara podrtija, v kateri je nastanjeno sodišče, pokazala, da je dobro podprta z lesenimi oporami in da se še ne bo tako zlepa porušila. Dane obljube z gradnjo nove justčine palače v Celju pa bodo spet oživele in postale aktualnejše, ko bomo še bližje občinskim in skupščinskim volitvam.«

„Odklanjamo strahove . . ."

O priliki združitve Avstrije z Nemčijo piše »Naša volja«, glasilo jugoslovanske mladine v svoji 13. številki:

»Odklanjamo strahove, nekaterih malenkostnih ljudi, ki žive izza teh dni v naravnost paničnem razpoloženju ter pričakujejo vsak čas, da nas zalijejo valovi Hitlerjeve Nemčije. Kdor kaj takega misli, ta ne pozna položaja. Poleg tega navadno radi prezro vsi taki ljudje, da se je izvršilo vkorakanje rajhovskih čet v Vzhodno Marko na popolnoma zakonit način, kajti poslednja zakonita vlada Avstrije je sama pozvala Hitlerja, naj jamči za red in mir v Avstriji s svojimi četami. In brez dvoma bo plebiscit 10. aprila t. l. pokazal, da je Vzhodna Marka res nemška in da želi biti in ostati Hitlerjeva. Zakon narave je to, kot nacionalisti, ga moramo priznati in z njim računati.«

Češkoslovaški državniki mirno rešujejo

Težka notranjepolitična vprašanja

Proti Češkoslovaški so še zmiraj obrnjene oči pol Evrope. Po velikih manifestacijah Henleinove sudetsko nemške stranke ter po napovedih ministrskega predsednika dr. Hodže pričakuje svet sedaj, ko je ustvarjeno še neke vrste premirje, dejanja češkoslovaške vlade. Dr. Hodža je, kakor znano, napovedal manjšinski statut, ki ga namerava vlada izdelati v sporazumu s prizadetimi manjšinami, zlasti z Nemci. Časopisje je beležilo tudi že vest, da so se interna pogajanja med vlado in Henleinovimi zastopniki že pričela.

Med tem je zunanji minister dr. Kamil Krofta podal v razgovoru z dopisnikom bukareštanskega lista »Cuventul« o namenih praške vlade par misli. Med drugim je ugotovil povečani politični in gospodarski upliv Velike Nemčije v podunavskem bazenu. Izjavil je nadalje, da imajo narodne manjšine na Češkoslovaškem več pravic kot v katerikoli drugi državi. Manjšine — predvsem Nemci — se sicer še naprej pritožujejo, toda vlada skuša odstranjevati vzroke njih pritožb. Na vsak način si želi češkoslovaška vlada iskrenega sodelovanja z narodnimi manjšinami.

Istega dne, ko je dr. Krofta podal omenjene načelne izjave, pa je izvršilni odbor Henleinove stranke ugotovil, da se po napovedi dr. Hodže glede manjšinskega statuta dejansko ni ničesar spremenilo. Čehi — tako povdarjajo Nemci — niso spremenili svojih osnovnih pogledov na celotni problem narodnih manjšin, zlasti Nemcev, ki se danes ne morejo več sprijazniti niti s koncesijami, ki jih nudi dogovor vlade z nemškimi aktivisti z dne 18. februarja 1937.

Tako ste obeležili obe strani svoje poglede. Treba bo počakati, da se razgrne megla, potem se bodo tudi jasneje videle konture češkoslovaške notranje politike, ki je vsled dinamike nemštva postala del zunanje in evropske politike.

Bo Blum vzdržal

Podtalno borbo kapitala

Francijo je zajela spet politična kriza. Da bi saniral francoske finance in gospodarstvo, je ministrski predsednik Leon Blum s svojimi sodelavci izdelal finančni načrt, ki predstavlja hud udarec kapitalistom. Demokrat Leon Blum predlaga ukrepe, kakršnih so se poslužili že drugod in tudi v takozvanih avtoritarnih državah. V glavnem zahteva Blum pooblastilo za finančni načrt, ki vsebuje sledeče glavne poteze: razširjenje kredita, pospeševanje produkcije, devizno kontrolo, dirigirano zunanjo trgovino. S temi ukrepi je edinole mogoče zavožen voz francoskih financ in gospodarstva spraviti zopet iz močvirja, v katerem so se bohotno razpasli: beg kapitala v inozemstvo, stavka štednikov itd. Te ukrepe je predlagal sicer že Chautemps, ko je zahteval za zbornice pooblastilo za svoje načrte. Toda narod je smatral za nemogoče, da bi se tako važne spremembe dosedanjega načina gospodarstva, izročile na milost ali nemilost eni strankarski grupaciji. Za tako dalekosežne spremembe je potrebna vlada, ki stavlja interes naroda nad interes stranke ali strank, kajti le v tem slučaju bodo vsi Francozi smatrali nepopularne ukrepe kot nujnost, ki jo pač morajo sprejeti.

Leon Blum je stopil 6. t. m. pred plenum zbornice in je z večino 311 glasov — zbornica šteje 602 poslanca — dobil pooblastilo za svoj finančni načrt. Sedaj bo pa moral pred senat, ki mu tega pooblastila po vseh znakih sodeč nikakor ne bo dal, ker čuva v senatu znani »finančni strokovnjak« Joseph Caillaux interese tistih slojev, ki danes v zbornici nimajo odločilne besede (imovitejši sloji!). Podoba je, da bo Blum, čigar listi napadajo senat, sicer stopil pred senat, zato, da bi senat izsilil demisijo vlade. V tem slučaju bi se pred volivci lahko sklicoval na odločitev senata. Bodisi zdaj tako ali tako: v Franciji bo nova vlada morala s prav tako nepriljubljenimi ukrepi zdraviti bolno narodno gospodarstvo in pa finance. Francija je vsa zaposlena z notranjimi vprašanji in se je na ta način precej izolirala, ker ni utegnila z vso pozornostjo in primernim povdarkom poseči v evropsko politično dogajanje.

General Franco obeta

Konec domovnega krvoprelitja

Špansko vprašanje je stopilo v Aragoniji ter v Kataloniji v novo fazo, ki je — kakor je videti — tudi poslednja. Tragedija španskega naroda se približuje kraju. Te dni je padlo važno mesto Lerida v roke nacionalistov, ki silijo že proti pirenejski meji, dočim se južne kolone približujejo Sredozemskemu morju. Vsak trenutek bodo odrezali Barcelono od Valencije in Madrida, čigar usoda bo prej ali slej zapečatena. Angleške bojne ladje v Barceloni že sprejemajo na krov svoje državljane, da ne bi prišli v nevarnost pri eventualnih skorajšnjih operacijah.

General Franco je sklical dne 5. t. m. v Burgosu sejo svoje vlade, na kateri je podal najprej obširno poročilo o vojaškem položaju. Obenem je sporočil, da je izdal že vse ukrepe, da se vojne operacije čimprej končajo s popolno zmago, da bi se na ta način prihranilo še večje prelivanje krvi. Zelo važno pa je bilo njegovo sporočilo, da se ima vsem tistim mestom, ki jih njegove čete v Kataloniji zavzamejo, odvzeti predpravice, ki so jih imela na osnovi svoječasnega katalonskega statuta. Španija — je izjavil general Franco — je unitaristična država, ki ne pozna predpravic nobene pokrajine, tudi ne Katalonije, ki je prav tako španska dežela. Ves svet sedaj z zanimanjem pričakuje nadaljnjih dogodkov in končnega razpleta španske drame, ki pretresa že drugo leto vso Evropo.

Iz likvidacije poljsko litvanskega spora — prvi litvanski poslanik Skirpa je prispel v Varšavo.

Japonci izgubljajo

Vojna sreča na Daljnjem Vzhodu se je zadnje tedne precej zasukala. Japonci so že na večjih odsekih izgubili važne bitke ter utrpeli znatno škodo. Kitajska vojska se je na novo organizirala in junaško brani svoje postojanke. Kitajski narod je postal v borbi in v obrambi svoje domovine enoten in neupogljiv ter se je, kot pravijo poročila, neupogljivo postavil v bran proti japonskemu imperijalizmu, ki je mislil, da bo zavzel čez noč ogromno kitajsko pokrajino in jo napravil za svoj »pašalik«. Verjetno je, da bodo Kitajci še odpornejši pod enotnim vodstvom Čangkajšeka, ki je s posebnimi neomejenimi pooblastili postal sedaj takorekoč diktator Kitajske.

Optimist.

Optimist je kuhar, ki ubija jajce naravnost v ponev.

7 dni po svetu

☐ **V Francijo** je zadnji teden pribežalo preko španske meje več tisoč španskih beguncev.

☐ **V češkoslovaškem parlamentu** je nastopilo mnogo poslancev proti klerikalni stranki patra Hlinke na Slovaškem, da slovaška klerikalna stranka nima pravice govoriti v imenu vsega slovaškega naroda.

☐ **Oton Habsburški,** ki je po zadnjih dogodkih v Avstriji izgubil vsako nado, da postane avstrijski cesar, je sedaj v zvezi s svojimi monarhističnimi pristaši začel voditi živahno akcijo, da doseže ta naslov vsaj na Madžarskem.

☐ **Turški letalci** bodo v kratkem obiskali vsa prestolna mesta držav balkanskega sporazuma.

☐ **V Romuniji** pripravljajo petletni načrt za izkoriščanje romunskih petrolejskih vrelcev. Po tem načrtu bodo znatno okrnjene pravice tujega kapitala.

☐ **Poroka albanskega kralja Zoga** bo svečano razglašena 27. aprila.

☐ **Med Poljsko in Italijo** je bila sklenjena nova trgovinska pogodba.

☐ **Poljska vlada** pripravlja zakon o prepovedi klanja živine po židovskih obrednih predpisih, ker se živina pri tem načinu klanja preveč muči. Židje pa odgovarjajo s tem, da se bodo za vselej odrekli mesni hrani.

☐ **V rumunski vasi Valeni** je ob velikem požaru zgorelo več nego 100 hiš. Kmetje, ki so v zadnjem hipu skušali rešiti najnujnejše, so tako ostali brez živine in brez strehe.

☐ **Iz Francije** je v zadnjih dve letih pobegnilo okoli 80 milijard frankov kapitala, kar pripisujejo politiki ljudske fronte. Popolnoma jasno je, da hočejo kapitalisti pravočasno spraviti na varno svoj kapital, da bi ga ljudstvo ne zaseglo.

☐ **V Grazu so ob nedeljskem Hitlerjevem obisku** razdelili med občinstvom nad en milijon zastavic s kljukastim križem.

☐ **Kitajska poročila** pravijo, da je na kitajskem bojišču padlo doslej 280.000 japonski hvojakov.

☐ **Na Madžarskem** je vložilo 14.000 madžarskih žen protest proti zapostavljanju ženskih pravic ob priliki volitev.

☐ **V Bolgariji** so začeli kmetje gojili namesto žitaric industrijske rastline in pospeševati sadjarstvo.

☐ **V Nemčiji** je bilo zadnje čase več delavskih stavk, tako v tovarnah strojev, avtomobilov in zrakoplovov.

☐ **V Romuniji** je izdala vlada odredbo, s katero razpušča vse politične stranke. Prav tako je dobilo romunsko časopisje nalog, da v bodoče sploh ne sme ničesar več pisati o bivših političnih strankah.

☐ **Angleški vladi** predlagata delavska in liberalna stranka zaradi njene zunanje politike popolno nezaupnico.

☐ **Na Japonskem** so se zaradi povečanih vojnih izdatkv zelo povišale cene vsemu blagu, na splošno do 20%.

☐ **Ob belgijsko-nemški meji** so se vršile te dni vaje belgijske vojske, ki jim je prisostvoval tudi belgijski kralj.

☐ **V okolici Sofije** nameravajo zgraditi veliko letališče za civilne in vojaške potrebe.

☐ **Rumunska vlada** je v zvezi z razpustom političnih strank pripravila poseben zakon, ki bo dovoljeval politično delo samo tistim skupinam, ki podprajo sedanjo vlado.

☐ **V Atenah** je te dni začelo zasedanje gospodarske male antante, na katerem bodo sprejeti važni sklepi o gospodarskem sodelovanju.

☐ **V južnih predelih Severo-ameriških držav** je zadnje dni divjal hud vihar, ki je podrl na stotine in stotine hiš, tako da je ostalo več tisoč ljudi brez strehe.

☐ **Oton Habsburški** je avstrijske legitimiste odvezal vsake obljube in dane besede, in jim naročil, naj odslej opustijo delo za vzpostavitev monarhije v Avstriji.

☐ **Maršal Čangkajšek** je bil imenovan za diktatorja Kitajske ter je dobil neomejena pooblastila, kar je brez dvoma dokaz, da se hoče kitajski narod do skrajnosti boriti proti japanskemu narodu.

☐ **Nova romunska vlada** namerava v najkrajšem času izvršiti upravno politično razdelitev države na 7 oblasti, ki bi se povsem skladale z vojaškimi področji.

☐ **Turčija** je končnoveljavno priznala priključitev Abesinije k Italiji.

☐ **Dunajski nadškof kardinal Innitzer** je bil te dni poklican v Rim, da tam poroča papežu o položaju avstrijske cerkve v zvezi z novim stanjem.

☐ **Japonska** je zbrala ob mandžurski meji skoraj pol milijona mož, s katerimi namerava utrditi proti Sovjetski Rusiji svojo poset.

Položaj Češkoslovaške

Pod vplivom najrazličnejših nasprotnih propagand smatrajo tudi mnogi med nami, da je položaj bratske Češkoslovaške po avstrijski priključitvi, ki je bila izvedena dne 13. marca tega leta, ne le izredno neroden, temveč naravnost obupen, njena usoda pa takorekoč že zapečatena. Zdi se pa, da o tem niti ostala Evropa ni tako prepričana kakor so nekateri zapeljanci med nami.

Predvsem se uradna Nemčija češkoslovaške republike ne le ni dotaknila, temveč je po dveh svojih najbolj odgovornih zastopnikih, maršalu Göringu in bivšemu zunanjemu ministru dr. Neurathu, obvestila češkoslovaškega poslanika v Berlinu dr. Mastnega, da jamči nedotakljivost češkoslovaških mej in da se ne želi vmešavati v češkoslovaške notranje zadeve. Razen tega je na angleško intervencijo v Berlinu umaknila iz bližine češkoslovaške republike svoje vojaštvo. Ta nemška jamstva Češkoslovaški je sporočil svetu najprej angleški ministrski predsednik Chamberlain, prvič takoj po proglasitvi avstrijske priključitve, drugič pa v svojem znamenitem govoru dne 24. marca tega leta. Za Chamberlainom pa je o njih obvestil češkoslovaški narod tudi sam češkoslovaški ministrski predsednik dr. Milan Hodža v svojem govoru po radiu dne 28. marca tega leta. To pomeni, da so bila ta nemška jamstva zares dana, kajti sicer bi o njih noben resen državnik ne govoril.

Že to nam kaže, da so pretirane govorice onih, ki sodijo, da bo Nemčija kmalu »udarila« tudi na Češkoslovaško, kakor da bi bila položaja bivše nemške Avstrije in povsem neodvisne, samostojne in diplomatsko močno zavarovane Češkoslovaške enaka.

Češkoslovaška je v svojem mednarodnem položaju dobro zavarovana s pogodbama o medsebojni pomoči za primer neizzvanega napada, ki jih je podpisala s Francijo in Rusijo. Obe ti dve državi, katerih vojaške vrednosti danes nihče ne podcenjuje, sta takoj po avstrijski priključitvi prostovoljno izjavili, da bosta svoje obveznosti napram Češkoslovaški izvršili do zadnje podrobnosti.

Med tem pa si je Češkoslovaška s svojim treznim, hladnokrvnim, samozavestnim in odpornim zadržanjem pridobila **simpatije takorekoč vse evropske miroljubne javnosti,** zlasti tudi one na evropskem zapadu, tako v Franciji kakor v Angliji. Morda angleški ministrski predsednik v svojem govoru dne 24. marca tega leta še ni povedal vsega, kar je Evropa glede Češkoslovaške od njega pričakovala, toda nekatere njegove izjave so bile zelo odločne in nedvoumne. Prav te pa je podal pod vtisom angleškega javnega mnenja in propagande angleških poslancev, ki so se brez razlike političnega prepričanja, močno zavzeli za Češkoslovaško. Tako je Chamberlain med drugim napovedal **še večje angleško oboroževanje** in pripomnil, da to orožje Angliji **ni potrebno le zaradi lastne varnosti, temveč tudi za obrambo splošne evropske varnosti.** Znova je podčrtal **pomen sodelovanja Anglije s Francijo,** ki je sama zaveznica Češkoslovaške. Izjavil pa je tudi, da bi utegnilo priti do vojne, v katero bi morala slej ali prej poseči tudi Anglija, četudi se v naprej ne obveže z nobeno posebno izjavo. S tem je naravnost s prstom pokazal na možnost konflikta v srednji Evropi, kamor bi morala že zaradi svojih interesov in zaradi povezanosti s Francijo poseči tudi Anglija.

Nobenega dvoma nadalje ni, da se **Anglija z vso vnemo oborožuje** in da pomeni njeno orožje veliko, morda najboljše jamstvo evropskega miru, kajti Anglija ima dovolj sredstev, da v svojem oboroževanju lahko prekosi vse druge evropske države. Čim bolj se oborožuje, tem odločnejša je zato v evropski in svetovni politiki tudi njena beseda. Tega se seveda zavedajo tudi Čehoslovaki, ki so prejšnji teden izvojevali v angleškem javnem mnenju izredno pomembno moralno zmago. Zato je dr. Hodža z vso odločnostjo lahko izjavil dne 28. marca tega leta, **da se Češkoslovaška nobenemu zunanjemu pritisku ne bo uklonila.** Njena ustava daje dovolj možnosti vsakomur, ki pošteno misli, da pride do svojih pravic, ako se mu zdi, da so kakorkoli teptane. Te odločne besede češkoslovaškega državnika je evropska javnost sprejela z velikimi simpatijami in kot dokaz, da se češkoslovaški narod za svojo usodo ne boji.

Demos.

Napredek zadružništva v Sloveniji

Glasilo Zadružne zveze v Ljubljani »Narodni gospodar« prinaša podatke o gibanju našega zadružništva v preteklem letu. Iz teh podatkov je razvidno, da je bilo lani na novo ustanovljenih 60 zadrug (predlanskim 52). Največ zadrug je bilo osnovanih na področju okrožnega sodišča v Ljubljani, to je 23, a na področjih okrožnih sodišč v Mariboru 20, v Celju 12 in v Novem mestu 5. Po strokah so novo ustanovljene in v zadružni register vpisane za druge: denarnih 5, mlekarski 2, živinorejske 4, strojnih 5, zadr. elektrarni 2, vinarske 3, za vnovčenje in predelovanje lesa 2, vodovodnih 5, nabavnih in prodajnih 8, tiskovne založniške 3, stavbinskih in gradbenih 7, obrtnih 7 in tako naprej. V likvidacijo je lani stopilo 23 (predlanskim 31), v ljubljanskem področju 6, mariborskem 13, novomeškem 2 in celjskem 2. Likvidirale so: 1 denarna zadruga, 2 mlekarski, 1 živinorejska, 1 strojna, 3 zadružne elektrarne, 1 vinarska, 1 vodovodna, 1 konsumna, 2 stavbinski, 2 obrtni, 3 pašniške in 3 razne zadruge.

Konkurz ni bil lani razglašen nad nobeno zadrugo. Izbrisanih je bilo iz zadružnega registra 31 zadrug (v ljubljanskem področju 7, celjskem 12, mariborskem 6 in novomeškem 6).

Skupno je bilo od leta 1919. do vštetega leta 1937. v Sloveniji vpisanih 1409 novih zadrug, likvidacijo je napovedalo 492 zadrug, 23 jih je prišlo v konkurz, 451 pa jih je bilo izbrisanih iz zadružnega registra.

Državni denarni zavodi

Narodna banka je imela v 1937. letu nad 136 milijonov dinarjev dohodkov in 80 milijonov izdatkov, tako da znaša čisti dobiček okrog 56 milijonov dinarjev. Od tega dobička gre v rezervni sklad 17.5 milijonov, država dobi 14.8 milijonov in delničarji dobe okrog 24 milijonov.

Kakor se sliši, namerava Narodna banka znižati obrestno mero, ker je pogoj za donosno gospodarsko poslovanje edinole politika nizke obrestne mere.

Državna hipotekarna banka spada med najvažnejše denarne zavode v državi. Ustanovljena je bila kot nekdanja uprava fondov že 1862. leta. Bilanca izkazuje koncem 1937. leta 812 milijonov gotovine in naložb pri Narodni banki in Poštni hranilnici. (Prejšnje leto je ta postavka znašala 477 milijonov.) Hipotekarna posojila so znašala 1972 milijonov dinarjev (prejšnje leto 2071 milijonov).

Neverjetno so narasli vrednostni papirji, predvsem državni, in sicer od 480 milijonov v 1936. letu na 824 milijonov v 1937. letu. Opaža se namera dajati večja posojila državi in samoupravam, manj pa hipotekarna posojila. Tudi fondi (skladi) javnih ustanov stalno naraščajo in znaša danes njih vrednost 2532 milijonov nasproti 1700 milijonov v 1936. letu.

Čisti dobiček Hipotekarne banke znaša 44.1 milijona din. Da ne izkazuje banka večjega dobička, je vzrok v raznih odpisih, predvsem pa padec stanovanjskih najemnin in vrednosti nepremičnin, na katere je banka dovoljevala posojila. Samo te vrste odpisi znašajo v zadnjih desetih letih skoraj 240 milijonov dinarjev.

Od čistega dobička dobi država okrog 34 milijonov, v rezervni sklad gre osem milijonov in nagrade upravnim svetnikom znašajo 1.2 milijona dinarjev.

Naše tržišče in cene

Iz »Gozdarskega vestnika«, ki ga vzorno urejuje inž. S. Sotošek, prinašamo izčrpno poročilo o cenah lesa

(Velike črke pomenijo posamezne pokrajine v Sloveniji: A = Zgornja Savska dolina, B = Kokrška dolina, C = Kamnik—Zagorje, Č = Savinjska dolina, D = Saleška in Mislinjska dolina, E = Mežiška dolina, F = Dravska dolina, G = Južno Pohorje, H = Slovenske gorice, I = Prekmurje, J = Dravsko in Ptujsko polje, K = Krajina, L = Dolenjsko, M = Bela Krajina, N = Notranjsko, O = Polhograjsko. Cene pa veljajo za plm (m^3), v kolikor ni drugače napisano).

Stoječ les. Smrekovi hlodi: A 50—100—150, B 120—135, C 80—100, Č 80—120, D 80—120, E 45—90—130, F 50—70—90, G 60—100, H 80—100, J 60—75, K 50—90; borovi hlodi: D 100—120, E 100—160, F 80—120, H 60—90, I 150—180, J 60—80; bukovi hlodi: A 20—50—80, D 150—180; hrastovi hlodi: C 100—140, I med 65 cm 600 do 700, do 40 cm 340—400, za pragove 180—240, J 200—250, K 300—400; smrekovi trami (stavbni les): I 120—130, J 50—60; smrekovi brzojavni drogovi: A 15—30—40, E (borovi) 80—120, F 70—90, I (borovi) 100—110; smrekov jamski les: A 30—60—80, D 70, E 40—60, I (borov) 100—110, J (borov) 15—20; celulozni les: A 60—80, C 80—85, E 60—80, F 30—50—80, J 40—50.

Izdelan les, na postaji. Smrekovi hlodi: A 150—200, B (ob cesti) 120—135, C 140—170, Č 130—170, E 160—180, F 130—160, G 120—160—180, H 160—180, K 130—200, L 130, N 200—230, O 150—250; bukovi hlodi: C 140—180, Č 120—150, G 120—150, L 130; borovi hlodi: E 200—300, G 150—180—200, I 200—230, J 160—180; macesnovi hlodi: A 220—260, B (ob cesti) 230—270, Č 150—200—400, E 150—250; hrastovi hlodi: nad 40 cm C 500—600, Č 270—340, G 200—500, I nad 65 cm 670—800, do 40 cm 400—450, N 20 do 25 cm 250, nad 25 cm 300; orehovi hlodi: C nad 50 cm 800—1100, Č 400—700, D 500, E 600—1000, G 600—1200 (1 kg 2.50—3.50); jesenovi hlodi: G 250—400, I nad 28 cm 400—550; smrekovi trami: A 220—300, C 120—160, Č 120—180, F 200, J 300—350, L 180; smrekovi drogovi: E 80—120, G (borovi) 150—180, J (pod lubjem, kos) 4—4.50 m 3, 6—8 m 3.50, 8.50—10 m 7, 10.50—12 m 8, I (borovi) 190—210; jamski les: A 90—140, C 110—130, E 80—100, G (borov) 100—110, I (borov) 180, J 100; celulozni les: A 120—150, B (ob cesti) 130, C 115—125, Č 135—145, E 100—160, F 120—140, J 135, L 115; železniški pragovi, kos: I (borovi) 23—32, (hrastovi) 36—40; hmelovke, kos: C 3—3.50, Č (5—7—9 m) 2.50—3, E 3, F 3; kolje: I (vinogradniško borovo, kos) 0.60—0.75, J (za sadno drevje, 8 cm, 2.5 m, kos) smrekovo 3—4, macesnovo 3.5—5, hrastovo in robinjevo 4—6, kostanjevo 4.50—6.50; vrbove fašine, kos: I (ob reki): 3—4, J 4.50; bukovo oglje, 100 kg: A 45—50, C 45—55, Č 50—75, D 50, F 60—75, L 40—45.

V Prekmurje se prodaja največ stoječ les po površini ali po kosih in cene so nestalne.

Živina. Cene na domačem trgu pa se v teh dneh gibljejo naslednje: debeli voli od 4.50—6 din; poldebeli od 4—4.50; krave debele 4—4.50—5 din; plemenske krave od 4—5; klobasarice 2—2.50—3; molzne krave od 3.50—4.50; mlada živina od 4.50—5—5.25 in teleta od 5—6—7 dinarjev.

Svinje. Trdne so cene zlasti za svinje za rejo in za mlade prašičke. Prodajalci so že občutili večje povpraševanje in zato držijo cene precej visoko. Cene za mlade prašičke od 5—6 tednov stare 85—100 din; 7—9 tednov 110—130 din; 3—4 mesece stare do 190 din; 8—10 mesecev 410—480 din; pršutarji 6.75—7.50; debele svinje 8—9 din; plemenske 6.50—7 din in špeharji do 10.50 dinarjev.

Kože: Goveje surove od 11—14 din, telečje 12—15 in svinjske od 8—12 dinarjev za kilogram.

Poljski in drugi pridelki. Seno 40—50, otava do 50, slama do 30 din. Krompir 1—1.50, nov italijanski krompir po 6 din; čebula 3—4, česen 5—8, zelje 1—4, kislo zelje 5, kisla repa 2, karfijola 8—10 za kg, glavnata solata 14 za kg, tuji grah v stročju 14. Jabolka 4—8, suhe češplje 10—14, orehi luščeni 22—24. Pšenica 1.75—2, ječmen 1.50—1.75, rž 1.50—2, koruza 1.25—1.50, ajda 1—1.25, fižol 1.50 2.50.

Vino. Cene za navadna namizna lažja vina od 4—6 din, dražja so sortna vina od 5—8 dinarjev. Slivovka liter 16—20 in za tropionvko od 14—17 dinarjev.

Sejmi

11. aprila: v Višnji gori, Poljčanah, Središču.
12. aprila: Črnomlju, Kamniku, Št. Jerneju, Dobrovniku, Podčetrtku, Ormožu, Ljutomeru, Mariboru, Dolnji Lendavi.
13. aprila: Celju, Ptuju, Trbovljah, Loki pri Žusmu.
14. aprila: Cistercijanskem samostanu v Stični, Turnišču, Laškem, Slov. Konjicah, Dol. Lendavi.
15. aprila: Škocijanu, Mariboru, Št. Janžu pri Dravogradu, Trbovljah.
16. aprila: Brežicah, Celju, Trbovljah, Križevcih.

Zanimiva domneva iz življenja cvetlic

Neki vrtnar je opazil pri cveticah v svojem vrtu zelo čuden pojav. Imel je v hiši radio. Opazil je, da se mnoge izmed cvetic, med njimi tudi klinčki in bele lilije, obračajo vstran od smeri, odkoder prihaja glasba. Naravnal je cvetice nazaj v prejšnjo smer, a čez kratek čas so se zopet obrnile vstran. Zanimivo bi bilo točno dognati, ali ima res radio tak vpliv na cvetice. Bralke, ki imajo doma radio aparate, se lahko o tem same prepričajo.

RADIO LJUBLJANA

Nedelja, 10. aprila. 8: Vesel jutranji pozdrav: Citraški duet (gg. Kosi Ivan in Skok Vilko). 9: Napovedi, poročila. 9.15: Nekaj veselih (plošče). 9.45: Verski govor: Hosana Sinu Davidovemu (g. dr. Fr. Kimovec). 10: Prenos cerkvene glasbe iz ljubli. stolnice. 11.15: Venček otroških pesmic (plošče). 11.30: Otroška ura: Velikonočna (skupina ge. V. Juranove). 12: Dober tek (plošče). 13: Napovedi, obvestila. 13.20: Pevski koncert g. Marjana Rusa. 16: Salonski kvartet. 17: Kmetijska ura: Gospodarska navodila za april in tržna poročila. 17.30: Kmečka pesem — kmečki ples (plošče). 18: Adamičevi fantje igrajo. 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Obramba pred zračnimi napadi. 19.50: Prenos iz Šoštanja. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Češka lahko glasba (plošče).

Ponedeljek, 11. aprila. 12: Operne fantazije (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Havajske pesmice (plošče). 14: Napovedi. 18: Zdravstvena ura: Splošna navodila za prvo pomoč (g. dr. Anton Brecelj). 18.20: Poljske narodne (plošče). 18.40: Kulturna kronika: Ignacij Knoblehar, slovenski misijonar in raziskovalec Afrike (g. dr. N. Gracer). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Krščanska cerkev in zadrugarstvo (Bogoljub N. Miloševič). 19.50: Zanimivosti. 20: Koncert lahke glasbe. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emona«.

Torek, 12. aprila. 11: Šolska ura: V Sirijo in Palestino (gdč. Julija Šušteršič). 12: Kmečki trio. 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Balalajke, mandoline in tamburice (plošče). 14: Napovedi. 18: Koncert operne glasbe (Radijski orkester). 18.40: Vzgojne poteze Slovencev (g. dr. Stanko Gogala). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Sprehod po razstavi italijanskih portretov (Todor Manojlovič, knjiž.). 19.50: Zabavni zvočni tednik. 20: Koncert Radijskega orkestra. 21: Paganini. 21.10: Klavirski koncert (g. prof. Pavel Šivic). 22: Napovedi, poročila. 22.15: Zvoki v oddih (Radijski orkester).

Sreda, 13. aprila. 12: Za kratek čas (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert Radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Mladinska ura: Začetki srednjev. gledališča: Velikon. cerkv. proslava (primeri in razlaga, prof. N. Kuret. 18.20: Vlak (glasbene slike na ploščah). 18.40: Nočni lokalni vlaki (g. inž. Roglič Stanislav). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Mesečni kulturni pregled. 19.50: Šah. 20: Orgelski koncert, g. prof. Matija Tomc. 20.40: Koncert pevskega zbora »Grafika«. 21.30: Mozart: Koncert za violino in orkester. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Koncert Radijskega orkestra.

Četrtek, 14. aprila. 12: Virtuozi (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13: Napovedi. 13.20: Operna glasba (Radijski orkester). 14: Napovedi. 18: Klavir in harmonij (gdč. Gnjezda Melita in g. Kaškarov Dimitrij). 18.40: Slovenščina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Nac. ura: Savez Sokola kraljev. Jugoslavije. 19.50: O mednarodni gimnastični prireditvi (g. Jože Hval. 20: Nastop orglarske šole. 20.50: Orgle (plošče): Händel: Arioso v H-duru, Hvala Ti, o Gospod. Schumann: Večerna pesem (Kurt Grosse). 21: Koncert Radijskega orkestra. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Dvořak A.

Petek, 15. aprila. 19: Napovedi, poročila. 19.30: Ljudske navade velikon. petka v starih časih (g. prof. France Koblar). 19.50: Francis Thompson-Griša Koritnik: Nebeški lov (recitacija). 20: Prenos iz ljublj. stolnice: Kimovec: Pasijon. Slovenske postne pesmi (Breda Šček, Kimovec, p. A. Hribar). 20.45: Pevski koncert ge. Mile Kogejeve, članice Nar. gled., pri klavirju g. prof. M. Lipovšek: 2 ariji iz oratorija »Mesija«. 20.20: Haydn: Sedem besedi Zveličarjevih na križu (godalni kvartet). 22: Napovedi, poročila.

Sobota, 16. aprila. 12: Duhovne in cerkvene pesmi (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Joh. Seb. Bach: Maša v h-molu — Credo (Filharm. zbor, london. sinf. ork., solisti dirig. Albert Coates — plošče). 14: Napovedi. 16: Prenos vstajenja in procesije iz stolnice. 17.30: Debussy: Nokturni, sinf. suita. 18: Kvartet rogov in orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj). 19: Napovedi. 19.20: Šramel kvartet »Škrjanček«. 19.50: Pregled sporeda. 20: Velikonočne pesmi: Sodeluje Radijski komorni zbor in Radijski orkester. 20.45: Respighi. 21: Koncert Radijskega orkestra. 22: Napovedi. 22.15: Čajkovskij: Šesta simfonija v h-molu.

I., II. in III. razred.

Potoval sem z lokalno železnico in vprašam sprevodnika: »Kakšna razlika je vendar med potniki prvega, drugega in tretjega razreda, ko se vendar peljejo vsi z istim vlakom?« Sprevodnik mi odvrne: »Potrpite malo, kmalu zveste.« Peljali smo se že nekaj časa, pa se vlak postavi ter se sprevodnik dere na vse grlo: »Potniki prvega razreda naj ljubeznivo obsedijo; potniki drugega razreda naj izstopijo in gredo peš; potniki tretjega razreda pa — marš ven in porivat!«

(Tomaž Jackson.)

Galantnost.

Slavni matematik Maupertius je bil na Dunaju predstavljen Mariji Tereziji. »Prihajate iz Štokholma,« je dejala cesarica, »potem ste tam videli kraljico Ulriko. Pravijo, da je najlepša kraljica v Evropi. Kako sodite vi o tem?«

»Do današnjega dne sem bil tega mnenja, Visokost,« je odgovoril galantni matematik.

Kulturna obzorja

Slovenska mladina kliče iz Prage:

Likvidirajte ozkosrčne spore!

Iz Prage smo prejeli naslednji dopis in resolucijo, ki je bila sprejeta na ustanovnem sestanku akademskega društva »Slovenija«:

»Slovenski študentje v Pragi Vas vljudno prosimo, da objavite priloženo resolucijo v Vašem cenjenem listu. Resolucija ni naperjena proti nikomur, je samo korak k treznejšemu javnemu življenju v Sloveniji.

„TOVARIŠI! — Na spomlad narodov leta 1848. so napredni slovenski študentje na Dunaju osnovali društvo »ZEDINJENO SLOVENIJO« z namenom, buditi narodno zavest in braniti slovenske pravice pred tujci. Danes, čez 90 let, smo se zbrali slovenski dijaki v Pragi na ustanovni sestanek društva »SLOVENIJE«, katerega smatramo za nujno nadaljevanje nekdanje »ZEDINJENE SLOVENIJE«, kajti današnje prilike in težnje slovenskega naroda so v marsičem podobne revolučnim letom okrog 1846.

Ker vidimo v tujini svetoven in domač politični položaj mnogo ostrejše in objektivnejše, kot morda Vi, tovariši v domovini, smo se zato strnili brez ozira na versko in politično orientacijo v eno vrsto, pripravljeni žrtvovati vse svoje sile v slovenske kulturne, socialne in narodnoobrambne svrhe.

Poleg tega smo si nadeli nalogo, seznaniti demokratsko češkoslovaško javnost z našo kulturo in jo zainteresirati za slovenske razmere. Nočemo, da bi prijateljstvo obeh narodov bilo le kos papirnate pogodbe. Danes sta usodi Slovencev in Čehoslovakov ne le podobni, temveč tesno povezani.

Da pa bi mogli svojo zadano nalogo povoljno in objektivno vršiti, Vas pozivamo, da nam v tem oziru čim bolj pomagate. Hočemo biti glasniki slovenskega naroda in ne inteligenčni izkoreninjenci. In to bomo lahko le tedaj, če bomo vsi, i Vi i mi, dovoljno poučeni o temeljnih problemih našega delovnega ljudstva. Kajti narodnostno-kulturna in socialna vprašanja se ne dado oddvojiti.

TOVARIŠI! — Mi v Pragi smo z združitvijo stvorili prvi korak k splošni narodni koncentraciji, ki je v današnjih grozečih časih nujnost. Hočemo Vam biti vzgled. Pozivamo Vas, da i Vi likvidirate medsebojne ozkosrčne politične spore, da se strnete na demokratični osnovi v mogočno vrsto slovenske inteligence. Tok zgodovine nas ne sme najti, kot vselej doslej, razkosane in nepripravljene!

V nadi, da naš poziv iz tujine v domovini ne bo naletel na nerazumevanje, Vas tovariško pozdravljamo:

PRAGA, 31. marca 1938.

Slovenski študentje v Pragi.«

Slavje slovenske mladinske pesmi v Dravski dolini

V nedeljo 3. aprila sta se vršila v Guštanju in Dravogradu dva koncerta mladinskih zborov iz Dravograda, Vuzenice, Guštanja, Prevalj in Marenberga.

Že misel skupnega nastopa mladinskih zborov je bila nad vse posrečena. Vsak, ki se je koncerta udeležil je mogel spoznati veliki kulturni, predvsem pa narodnostni pomen take prireditve na naši severni meji. Med poslušalci, ki jih je bila polna dvorana, niso bili le domačini, ampak tudi učiteljstvo in inteligenca iz cele Dravske doline ter celo nekaj Mariborčanov.

Kot prva točka obsežnega programa so združeni pevski zbori pod vodstvom marenberškega upravitelja Tomažiča zapeli poleg državne himne, ki je dala prireditvi nek oficielen značaj, nekaj koroških pesmi, izmed katerih je posebno ugajala »Kje so tiste stezice«.

Dravograjske domačine, ki jih je publika seveda toplo pozdravila, je vodil učitelj Veljak. Vuzeničanom je dirigiral šol. upr. Cvetko iz znane muzikalne dinastije Cvetkov. Pregljevo »Prav lepo je v vigred« so morali celo ponavljati. Nekaj pristno koroškega so nam dali Prevaljčani pod taktirko učitelja Černca. Gotovo najtežji program so imeli Marenberžani (šol. upr. Tomažič). Peli so Adamičevo »Jesen«, Čandrov »Mak« in dve hrvaški. Najlepša pa je bila Mirkova pesem »Jutranji zvon«, ki so jo morali ponavljati. Kot zadnji so nastopili Guštanjčani (učit. Gačnik). Lahkota, s katero so odpeli svoje pesmi je kazala izredno uvežbanost in uglajenost. Imeli so tudi najtoplejši odziv.

Na kolodvoru se je pred manj izbranim občinstvom vršil drugi neoficielni del koncerta, ki ga je poslušal celi Dravograd. Kar veselje jih je bilo gledati in poslušati, ko so kar sami zapeli in prosili učitelje, da bi jim »mahali«. Marsikateremu teh otrok, ki živijo trdo in mnogokrat zelo težko mladost bo ostala ta nedelja neizbrisno v spominu. In če koncert ne bi imel nobenega drugega uspeha, so prireditelji na to lahko ponosni.

jad.

Kultur. beležke iz Rogaške Slatine

Proslava 60-letnice O. Župančiča. Kulturna in narodna društva v Rogaški Slatini bodo priredila v soboto, dne 9. aprila 1938 ob 20. uri v dvorani hotela »Sonce« prosvetni večer, ki bo posvečen našemu največjemu pesniku in mojstru slovenske besede, Otonu Župančiču. Predaval bo g. Albin Podjavoršek, recitirali odnosno deklamirali najznačilnejše primere iz velike Župančičeve poezije pa bodo gg. Ahtikova, Bauerjeva, Šegova, Goršič, Kozman, Šentjurc in dr. Večer bo radi obilice sodelavcev pester, pestrost bodo poživeli tudi pevci, ki bodo nekaj Župančičevih uglasbenih zapeli.

Koncert »Sloge« odnosno nje okteta, ki se je vršil preteklo soboto v dvorani hotela Ogrizek, je bil ena najpomembnejših kulturnih prireditev v slatinski zimski sezoni. Oktet je dovršeno zapel 16 pesmi in nam predstavil starejše in novejše skladatelje, od kojih so bili zastopani Hajdrih, Foerster, Ipavic, Juvanec, Kolarič, Jereb, Lovrenčič, Korun, Adamič, Prelovec, Mirk. Oktet, v katerem so vsi glasovi sorazmerno dobro zastopani in občuteno ubrani, kaže resno umetniško stremljenje in so bili napori zimskega dela pevcev od strani občinstva s priznanjem nagrajeni. Pohvaliti moram vse glasove, ker so v vseh slučajih prišli ubrano do izraza. Moderna pesem si utira pot v podeželje in za vzgojo široke publike so takšnile pevski večeri važna šola. Pevci so peli seveda vse pesmi na pamet, kar je vez s poslušalci še povečalo. Pevovodja g. Predan je prejel lep šopek nageljnov. Občinstvo pa ni štedilo z aplavzi in so morali pevci dodati še dve pesmi. »Slogi«, ki rada priložnostno sodeluje na raznih slatinskih prireditvah z lepo slovensko in jugoslovansko pesmijo, bodi zadnji odlično uspeli koncert bodrilo, da nadaljuje z važnim pevskim poslanstvom in še nadalje vztraja na začrtani poti, gojiti moderno glasbo. —k.

Kulturni drobiž

Mirko Jelusich, znani nemški pisatelj, čigar mati je bila Čehinja, oče pa Hrvat, je postal ravnatelj dunajskega Burgtheatra. Avstrijski listi ga proglašajo danes za sudetskega Nemca. Ko je hotel, da bi v nekem praškem gledališču igrali njegovo dramo, je bil še Čeh, leta 1931., ko so v Zagrebu prestavili njegov roman »Cezar«, je pisal v lepi hrvaščini: »Čeprav živim že od zgodnje mladosti v inozemstvu, sem ostal vendar zvest sin naše ljubljene hrvaške domovine, in za to čustvo ne vem lepše nagrade kakor misel, da morem tudi jaz s svojim literarnim delom doprinesti nekaj k slavi in časti našega hrvaškega naroda«. Jelušić je še v najboljših letih in niti slutiti ne moremo, kakšne narodnosti bo še počastil s svojo pripadnostjo.

John Dos Passos, morda največji sodobni amerikanski pisatelj, je pred nedavnim izdal romansko trilogijo »USA«. So to romani »42. vzporednik«, »Devetnajst, devetnajst« in »Debel denar«.

PREJELI SMO

Znanost in život. God. II. Broj 1. Časopis, ki naj služi popularizaciji znanosti in ga urejuje znani zagrebški publicist dr. B. Adžija, prinaša v svoji prvi številki za januar in februar sledečo vsebino: Adžija: Odnos države do cerkve, F. Halle: Islam in žena, Sedmak: Analiza krize francoskega franka, Frol: Pesnik Matoš, O. P.: Še o nepozitivizmu, Pečinac in Ravnikar: Znanost ali dogmatika in obilo sodobnega drobiža. Vsem, ki berejo hrvaško in se zanimajo za časovna, politična in gospodarska vprašanja, list priporočamo. Posebno razpravi o oblikah konkordata in o franku bosta tudi našega čitatelja zanimali.

Mladi Prekmurec. Leto II. Št. 5—6. Tudi ta številka je simpatične provincialne revije v najboljšem smislu besede in je vseskozi na dostojni višini. Med njenimi avtorji beremo imena: Fr. Albrecht (sonet Panonsko blato), Paljin (sonet, Skozi okna gledam, V gostilni), Simončič (Slovo), Krivec (Obisk) in A. H. (Misel). Župančičeve 60letnice se spominja v načelnem članku K. M., M. Kokolj pa piše o temi: Kako so nekoč potujčevali mlade Prekmurce. Pod naslovom Zapiski in Razno pa prinaša revija obilo aktualnega in zanimivega beriva. Slovarček tujk omogoča čitanje tudi čitateljem, ki jim druge revije niso dostopne.

Dopisi „Edinosti"

Hajdina pri Ptuju

Zopet so se zbrali naši fantje in dekleta, toda ne k igranju za denar, kot imajo nekateri pri nas navado, ampak k resnemu delu. Zbrli smo se na občnem zboru Društva kmetskih fantov in deklet, kateri se je vršil v nedeljo 27. marca t. l. popoldne ob 3. uri pri tov. Ogrizku na Hajdini. Kljub temu, da še društvo nima lastne strehe in da nam hočejo nekateri iztrgati iz naših vrst napredka željno mladino, se nas je zbralo na občnem zboru prav zadovoljivo število.

Iz poročil, ki so jih podali društveni funkcijonarji je bilo razvidno, da je društvo v preteklem letu, kljub temu, da nam ni bilo z rožicami postlano in da so bili odsotni nekateri vodilni tovariši, delovalo precej agilno. Zraven odborovih sej in članskih sestankov je društvo organiziralo tudi nekaj poučnih izletov, kolesarski odsek pa je priredil zelo dobro uspelo kolesarsko dirko.

Za poročili domačih društvenih funkcijonarjev je povzel besedo zastopnik ptujskega Pododbora tov. Horvat Anton, ki je v lepih in krepkih besedah očrtal važnost organiziranja kmetske mladine in o velikem pomenu Društev kmetskih fantov in deklet, za kar se mu tem potom najlepše zahvaljujemo.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Fridl Alojz, podpredsednik in blagajnik Neubauer Alojz, tajnik Cestnik Jurij, taj. namest. Meznarič Stanko, blag. namestnik Kirbiš Maks ter še nekaj odbornikov in odbornic. Novi odbor nam je dovoljno jamstvo, da bo društvo tudi v bodoče delovalo, ne oziraje se na ovire, dosledno po začrtani poti naprej.

Živalna debata, ki je bila ves čas občnega zbora je pač dokaz, da so se začeli naši fantje in dekleta živo zanimati za društvo in njega delovanje.

Vse prehitro je mineval nedeljski popoldan v tako živalnih razgovorih in že je legal na zemljo prvi mrak, ko je iz vseh grl zadonela tovariška pesem ter si tovariši segli v roke z obljubo, da bo vsak po svojih močeh delal za napredek našega društva in tako za kmetski stan, kateremu hočemo priboriti v javnem življenju tisto mesto, ki mu tudi po vseh pravicah pripada.

Rogaška Slatina

Pomlad je pri nas v polnem razcvetu. Na vseh koncih in krajih se gibljejo pridne roke, da izrabijo čudovito lep sončne dni. Pripravljamo se na predsezono, le peči mesec je še do tedaj. Park se prenaja, kmalu nam bo pokazal svoj pravi, lepi obraz. Tudi na novi stavbi se pridno dela. Upamo, da bo letošnje leto ugodnejše od lanskega — lani je v tem času skoz deževalo in nobeno delo ni šlo naprej, o veliki noči pa je padal sneg — brrr, kako nas je zeblo! . .

Gospodinjsko-nadaljevalna šola pri Sv. Križu je končala z delom v nedeljo, 27. marca t. l. Trajala je pod vodstvom voditeljice gdc. Ele Kurbusove štiri mesece in gojenke — kmetska dekleta — so jo prav pridno posečale. Naučile so se raznih za kmetski dom potrebnih praktičnih znanj, ki jim bodo v življenju mnogo koristila. Šolo so završile z vzornimi deklamacijami in lepo narodno igro, ki so jo uprizorile v Društvenem domu. Prireditev je bila posebno od kmetskega prebivalstva dobro obiskana.

Radeče

Občni zbor CMD. V nedeljo dne 10. aprila ob 3. uri pop. bo imela podružnica CMD v Radečah pri Zid. mostu v gostilni pri Hmelju svoj redni občni zbor, na kar opozarjamo vse naše članstvo.

Sprememba v učiteljski službi. Kakor smo pred kratkim poročali je bil na lastno prošnjo premeščen tukajšnji šolski upravitelj g. Čuk. Na njegovo mesto je bil pred kratkim imenovan g. Adalbert Božič, učitelj iz Trbovelj, ki je že prevzel upraviteljske posle osnovne in obrtno-nadaljevalne šole v Radečah. Radečani želimo g. Božiču vse najboljše na novem službenem mestu.

Tudi v trgovinah naj bo red. Dne 1. aprila je stopil v veljavo nov red pri odpiranju in zapiranju trgovin. Do 1. aprila so se odpirale trgovine zjutraj ob sedmih, zapirale ob pol ene; odpirale ob pol dveh in zapirale ob šestih zvečer. Po novem poslovnem redu pa naj bi se odpirale ob sedmih, zapirale ob pol ene: odpirale ob dveh pop. in zapirale ob sedmi uri zvečer. Nekateri radeški trgovci pa se očitno ne menijo mnogo za omenjeni poslovni red. Trgovine imajo čez opoldne kratkomalo odprte, zvečer pa jih zapirajo, kadar se jim zdi. Tudi trgovski pomočniki imajo radi opoldne in zvečer po sedmi uri malo oddiha.

Opravičene želje trgovskih pomočnikov. Pri nas so trgovine odprte tudi ob nedeljah dopoldne od 7. do 11. ozir. 12. ure. Trgovski pomočniki niso zaradi tega prosti nobeno nedeljo in praznik. Opravičene so njihove želje, da bi bile vse trgovine v Radečah ob nedeljah zaprte, kar bi se kaj lahko napravilo pri dobri volji in bi trgovci, ako bi se vsi držali tega reda ne imeli prav nobene škode. Saj so zaprte trgovine tudi po nekaterih drugih podeželskih mestih.

Krško

Učiteljsko zborovanje. Preteklo soboto je bilo na tukajšnji osnovni šoli učiteljsko zborvanje JUU, na kateri je bilo navzočih prav malo učiteljev. Predsednik društva g. Hrovat Ivan, šolski upravitelj iz Krškega je takoj po uvodnih formalnostih prešel na svoje poročilo, ki je bilo zelo zanimivo. Želeti bi bilo, da bi pokazalo članstvo več zanimanja za svoja pereča stanovska vprašanja in v večjem številu posečala učiteljska zborovanja.

Lepa spomlad se nam obeta. Vreme je prav lepo in sončno. Vinogradniki privezujejo trto, ki že odganja. Kmetiči orjejo njive in sejejo jaro rž in pšenico. Breskve in marelice so lepo v cvetju. Pa tudi ostalo sadje prav lepo odganja. Domače SVD je imelo pred kratkim filmsko predavanje o zatiranju škodljivcev sadnega drevja, kar je vzbudilo med domačini obilo zanimanja. Šolski upravitelj g. Hrovat Ivan je vsaki dan na nogah in vrši po širnem krškem srezu zanimiva predavanja o sadjarstvu. V teku nekaj let si je stekel že veliko tozadevnih zaslug v srezu, za kar zasluži vse priznanje in pohvalo.

Hrastnik in Dol

Kako naši obrtniki občutijo šušmarstvo. Mnogo se je že in se še piše o raznih intervencijah pri oblasteh, kako bi se zatrlo šušmarstvo. Ali sadu od vsega tega še do danes nismo okusili. Značilno za naša kraja je to, da imamo 8 mizarskih mojstrov in kakšnih 50 šušmarjev. Poleg tega se mnogo šušmari po naših tovarnah, kar bi morala vodstva enkrat za vselej prepovedati. Šušmarjenje v njihovih tovarniških delavnicah gre tudi njim v škodo. Nato imamo še dovolj drugih obrtnikov, kateri mnogo trpe na šušmarstvu. Razmere, v katere je zašel obrtnik so obupne. Danes se mora obrtnik težko boriti za sol; kje je potem še kruh.

Obrtnik, ki ima obrtni list, ima vse obveze, katerih pa ni mogoče izvrševati. Davčne terjatve, katerim obrtnik ni kos, mu knjižijo na hišo, če je še toliko srečen, da jo ima. Tak način zadolžitve spravlja obrtnika v obup, čeprav ni obrtnik sam kriv, vendar pa se do danes še nihče od merodajnih faktorjev ni zavzel resno za to, da se temu obupnemu stanju odpomore. Obrtnik se vprašuje, čemu obrtni list, ki nas samo izčrpava, ne dajo nam pa popolnoma nobene zaščite.

Prosimo, da merodajni krogi vendar enkrat ukrenejo kaj koristnega, da bodo imeli od obrtnih listov tudi kake koristi ne pa samo obveznosti in celo lačni po zatohlih delavnicah od jutra do večera garati.

Iveri

»Kako star je Vaš mož, milostiva gospa?«

»Petintrideset. Šest let naju loči!«

»Hm, pa Vam res ni videti, da ste že enainštirideset . . .«

*

»Plačilni, jaz nimam več pri sebi kot en sam dinar, kaj mi lahko priporočite?«

»Kak drug lokal!«

*

»Lahko dobim knjigo „Mož bodi gospodar nad ženo"?«

»Da, kar potrudite se v oddelek za pravljice.«

*

Boljše je dati dinar, nego si jih dvajset izposoditi.

*

Pri očitanju boli samo resnica.

Prepozno je izvedel, da . . .

Na Saksonskem se je moral neki občinski policijski stražnik zagovarjati pred sodiščem, ker je brez pravega razloga strahovito naklestil nekega žida.

Sodnik: »Kako ste mogli zmrcvariti človeka, ki vam ni storil nič žalega?«

Obtoženec: »Ker je žid in židje so pribli našega Zveličarja na križ«.

Sodnik: »Pa to je bilo vendar pred dvatisoč leti«.

Obtoženec: »Jaz sem to šele včeraj izvedel«.

Odrežite in priložite vprašanju
Svetovalec „Edinosti"
odgovarja samo na vprašanja, ki jim je priložen ta odrezek!
„EDINOST" 9. aprila 1938

Za dom in pridne roke

Materinstvo in vzgoja

Mati, otrok in govorjenje. V materini navzočnosti se nauči otrok prvih besed. Od nje je torej odvisno, kako bo napredovalo govorjenje, kako bo otrok izgovarjal prve besede, kako bo govoril pozneje in ali bo spoštoval materinščino nad vse druge jezike. Pogosto so baš matere krive, da govore otroci ob vstopu v šolo jezik, ki je komaj podoben slovenščini.

Življenje je dalo materi važno kulturno nalogo. Ona nauči mlado bitje govoriti, ona ga usposobi za izraževanje svojih misli. Zato pa mora že ob prvih poizkusih otrokovega čebljanja posvetiti temu vso pozornost. Takoj spočetka naj navaja otroka na jasno izraževanje besed, pozneje misli, ker bo s tem otroku neizmerno koristila. Nikoli pa ne sme mati podpirati otrokovega nepravilnega izgovarjanja. Res je, da je prav zabavno poslušati nepravilno otroško čebljanje, toda pametna mati mora biti dalekovidnejša. Če otroku nepravilno izgovorjeno besedo parkrat popravimo, jo bo začel kmalu pravilno izgovarjati. Če pa se mati in cela družina sama poslužuje otroških spakedrank, kadar govori z otrokom, bo otrok več let govoril tako, da ga ne bo razumel nihče razen domačih. Matere se kaj rade poslužujejo nekega posebnega otroškega jezika, misleč, da izražajo s tem neko posebno nežnost do otroka. Na pr.: Bo moj detek bumčkal? (pil). Ti silotek moj, kaj te pa bubcka? Ali si zaspanckan? itd. Teh besed otrok zopet ne zna pravilno ponoviti in jih še bolj spači. Takšna mati se pozneje ne sme čuditi, če njen »detek« dopolni četrto, peto ali celo šesto leto in ne zna pravilno izgovarjati besed. Zgodi se, da pride tak otrok v šolo in še ne zna izgovarjati r, č, š in ž. Kakšno muko imajo potem učitelji s takimi otroki, na to takšne matere ne pomislijo.

Mati naj nikoli ne pozabi, da je otroku v vsakem oziru vzor in da bo pozneje tako govoril, kakor ga je mati naučila. Nikoli se naj mati ne zanaša na šolski pouk. Pri majhnem otroku bo z lahkoto zatrla vse nepravilnosti v govorjenju, in otrok se bo igraje naučil jasno izražati svoje misli. (Dalje.)

Praktični nasveti

Moka za potice. Dobro je, če moko, ki jo rabimo za potice, poprej segrejemo, ker je potem izdatnejša in bolj mehka.

Posodo, v kateri pečemo potico, moramo namazati z nesoljenim surovim maslom. Če je v maslu le drobec soli, se potica prime posode.

Posode, v katerih smo kuhali ribe izgubijo hitro duh po ribah, če skuhamo v njih ruski čaj. Lahko je že prekuhan.

Limonada ne postane grenka, če ne pride vanjo kakšna prerezana limonina peška. Zato je najbolje, da peške odstranimo, preden iztisnemo sok.

Madeže z oken in ogledal odstraniš tako, da steklo najprej odrgneš s koščkom čebule, potem šele opereš z vodo.

Vlažne prostore posušimo na ta način, da pustimo v njih pločevinaste posode z žganim apnom. Žgano, še negašeno apno vsrkava vlago.

Krompir se ne bo razkuhal, če dodamo vodi, ko krompir pristavimo, prav malo masti.

Steklenice s steklenimi zamaški. Če je steklenica s steklenim zamaškom dalje časa zamašena, se zamašek tako prime steklenice, da ga le z muko odstranimo ali celo zlomimo steklenico. To se ne bo več zgodilo, če namažemo zamašek z oljem, preden zamašimo steklenico.

Svežega mesa ne puščaj dalje časa na leseni deski, ker les srka iz mesa sok.

KUHINJA

Velikonočno pecivo

Velikonočni hlebčki. 10 rumenjakov in 16 dkg sladkorja dobro zmešamo. Nato dodamo 60 dkg moke, 10 dkg raztopljenega opresnega masla, 4 dkg vzhajanega kvasa, 1/8 l mleka, 1/10 l vina, soli in limoninega olupka. Testo precej časa gnetemo in denemo na toplo, da vzhaja. Ko je testa še enkrat toliko, napravimo okrogle hlebčke, jih denemo na gladek papir, da vnovič vzhajajo. Nazadnje naredimo na vsakem hlebčku tri zareze v obliki zvezde, jih namažemo z raztepenim jajcem in pečemo v zmerno vroči pečici 1—1½ ure.

Nadevani krapčki. 1 dcl osoljene vode in 5 dkg masla zavremo, dodamo 5 dkg moke in mešamo tako dolgo, da se zgosti in loči od posode. Nato odstavimo in v vročo zmes vmešamo dvoje jajc. Ko prvo dobro vmešamo, dodamo šele drugo. Nato namažemo pekočo, potrosimo z moko in nakapamo testo z žličko v obliki majhnih hlebčkov. Hlebčke namažemo z jajcem in spečemo v vroči pečici. Ohlajene krapčke prerežemo in nadevamo z nadevom. Nadevamo jih za otroke in sladkosnedneže z kakšno kremo ali stepeno smetano, za moške pa z raznimi vrstami mehkega sira ali mesom. Serviramo jih k čaju, vinu, pivu, žganju ali konjaku.

Pecivo s kakaom. 20 dkg masti, 6 dkg kakaoa, 12 dkg sladkorja in 3 žlice hladnega čaja zamesimo v testo. Dodamo tudi pecivni prašek. Testo razvaljamo v debelini prsta in izrežemo okrogle ploščice, katere spečemo pri zmernem ognju. Ohlajene potrosimo s sladkorjem in poljubno okrasimo z mezgo ali prevlečemo s čokoladno prevleko.

Drobno krhko pecivo. 30 dkg presejane moke, 30 dkg masla, 12½ dkg sladkorja in noževo konico pecivnega praška zamesimo v testo, ga dobro pregnetemo in pustimo počivati. Nato ga razvaljamo ½ cm na debelo in izrežemo v poljubne oblike ter spečemo v zmerno vroči pečici.

Torta brez jajec in masla. 1/4 kg moke, 1 pecivni prašek, 1 zavitek vanilijinega sladkorja, 20 dkg sladkorja v prahu, 5 dkg kakaa in 1/4 l mleka dobro premešamo in počasi spečemo v kalupu za torte. Ohlajeno torto prerežemo in namažemo z mezgo. Po vrhu potrosimo s sladkorjem in zarišemo z vročim kovinskim predmetom mrežo.

Pomarančni liker. 7 pomaranč tanko olupimo, da na olupkih ni belega mesa. Damo jih v steklenico s širokim vratom in dodamo po dolgem prerezano vanilijo. Vse zalijemo z ¾ l vinskega žganja. Dobro zamašeno steklenico postavimo za 4—6 dni na solnce ali topel prostor in dnevno pretresamo. Šesti dan kuhamo ¾ kg sladkorja in ¾ l vode tako dolgo, da je sladkorna voda čista in prilijemo nato žganje, v katerem so se namakali olupki (precejeno). Nato napolnimo steklenice in jih zamašimo. Čim starejši je liker, tem boljši je.

Drobljiva torta. Mešaj 14 dkg surovega masla, prideni 2 rumenjaka in 2 celi jajci, 14 dkg sladkorja v prahu, 14 dkg oluščenih in stolčenih mandljev, limoninih lupinic in 28 dkg moke. Del tega testa daj v kalup za torte, namaži z mezgo ali vkuhanim sadjem, iz ostalega testa napravi mrežo. Povrh pomaži pečeno in ohlajeno torto s sladkornim snegom.

Orehove in mandelinove rezine. 15 dkg moke, 10 dkg masla, 10 dkg sladkorja, 2 žlici ruma ter 4 jajca mešaj vsaj 1/4 ure. Nato prideni 10 dkg sesekljanih ali zmletih mandeljnov ali orehov ter vse skupaj dobro premešaj. Zmes razgrni na eden velik ali dva mala pekača, približno pol prsta debelo. Pri peki pazi, da se ti preveč ne studi, ker se sicer zdrobi. Vzami nato iz peči in razreži na podolgovate ploščice. Serviraio h kavi, čaju ali kompotu.

Kavni keksi. Pol dcl črne kave, 23 dkg sladkorja in malo vanilije mešaj na ognju, dokler se ne strdi. Nato dodaj sneg iz beljakov, pusti da se ohladi, deni v obliki kupčkov na povoščeni pekač in peči, da zarumeni.

Čokoladna torta. 14 dkg masla in 17 dkg sladkorja dobro premešaj in počasi dodajaj: 4 rumenjake, malo vanilije, 12 dkg razmehčane čokolade, 17 dkg naribanih lešnikov, 7 dkg drobtinic in ½ zavitka pecivnega praška. Na koncu dodaj sneg štirih beljakov in peči v dobro namazanem tortnem kalupu približno 40 minut. Polij torto s čokoladno prevleko ali tepeno smetano.

Dvopek. Iz 75 dkg moke, 15 dkg sladkorja v prahu, 7 dkg masla, 1 jajca, soli, ½ l mleka in pecivnega praška napravi tri tanke štručice in jih svetlo speči. Drugi dan jih zreži na rezine, povaljaj z obeh strani v vanilijev sladkor in daj rezine v pečico, da vsrkajo sladkor. Potem jih v sladkorju še enkrat povaljaj.

Janežev kruh. 10 dkg sladkorja v prahu, 3 cela jajca in dva rumenjaka stepaj nad ognjem v kotlički za sneg tako dolgo, da se masa zgosti kot krema. Odstavi z ognja in stepaj, dokler se ne ohladi. Nato primešaj 17 dkg moke, 1 dkg sesekljanega sladkega janeža. To maso daj v namazan in z moko potrošen pekač in peči pri zmernem ognju. Ko se ohladi, razreži v podolgovate ploščice.

RIBE

Marinirane ribe. Kakršnokoli ribo narežemo na koščke, ki jih osolimo, povaljamo v omki ter spečemo na vročem olju. Ohlajene zložimo v skledo, dodamo nekoliko narezane čebule, limoninih rezin in celega popra. Nato jih polijemo po vrhu z oljem in kisom, skledo pokrijemo in postavimo na hladno.

Riba v pikantni omaki. Ribo osnažimo in pripravimo kakor po navadi, jo denemo na vroče opresno maslo in polijemo z nekoliko močne juhe, s kozarcem belega vina in limonovim sokom ter jo dušimo, da postane mehka. Zdaj jo vzamemo iz omake, omaki pa primešamo nekoliko moke, jo zalijemo s paradižnikovo mezgo in z juho, dodamo sesekljanih sardel in kaper, malo nastrganih limoninih olupkov in polijemo omako nazadnje na ribo.

Polenovka. Polenovko dobro potolčemo in namakamo 1—2 dni. Nato jo operemo in kuhamo, dokler ni popolnoma mehka. Medtem olupimo 1 kg krompirja (na pribl. 30 dkg namočene polenovke), ga narežemo na tenke rezine ter naložimo v kozico izmenoma po eno plast krompirja in eno plast polenovke. Vsako plast potresemo sproti z drobtinami in česnom, osolimo in opopramo ter polijemo z vrelim oljem. Nato postavimo v pečico in pečemo tako dolgo, da postane krompir mehak. Polenovko serviramo z dušenim kislim zeljem.

Pečeni krapi. Ribo očisti, ji odreži glavo in ako je zelo velika jo razreži. Na koži napravi do 2 cm globoke zareze in jo osoli. Povaljaj jo v moki, kateri si dodala nekoliko popra (če hočeš, še malo paprike). Peči jo v posodi z oljem, maslom ali mastjo in sicer v vroči pečici. Pridno polivaj s sokom, ki nastane.

Pečene morske ribe. Očisti jih, in ako so velike jim snami kožo. Soliti jih ne smeš preveč, ker so že itak od morske vode slane. Na zrezke narezano ribo (manjšo kar celo) povaljaj v moki, jajcu in drobtinah ter speči na olju. Morsko ribo je dobro takoj po čiščenju popariti z vrelo slano vodo, da izgubi premočen duh po ribi in morski vodi.

Riba z rižem. Ščuko ali katerokoli drugo ribo, ki nima preveč kosti, skuhamo, odstranimo kosti in razkomadimo. V skledo, ki ji vročina ne škoduje damo 2 žlici raztopljene masti, plast riža, ki smo ga opražili na masti, potem ribje meso, zopet riž, na vrh pa čebulo. Na vse to polijemo skodelico kisle smetane in pečemo jed v pečici približno četrt ure. Ribo kuhamo v lahno slani vodi, med nalaganiem v skodelo pa jed opopramo.

Kmečka dekleta silijo v mesto

Kmečko dekle, ki na domači grudi iz ranega jutra v pozno noč dela za svoj vsakdanji kruh, prične zgodaj sanjati o izpremembi svojega socialnega položaja. Iz vasi in trdega življenja, ki je z vasjo v zvezi, jo vleče v mesto. Tam je vse tako lepo, pravljično, brezskrbno, tam so tlakovane in razsvetljene ulice, automobili, lepe obleke in druge prijetne stvari. To, že itak veliko hrepenenje po mestu, še povečajo besede kakšnega lahkomiselnega človeka, kateri razgrinja v najlepši luči lažni blesk mesta pred že itak zaslepljenim dekletom, namesto, da bi ji skušal dokazati nasprotno, da bo le na domačem domu našla siguren vsakdanji kruh, zadovoljstvo, zdravje in veselje do narave in naravnega življenja, katerega mesto tako pogreša. Tako se dekle odloči za pot v mesto v najboljši veri, da bo dobra in pridna. Že v naprej se veseli, kako bo služila denar, ga štedila in pošiljala domov.

Toda svet se obrača in mi z njim. Službo težko dobimo, a zelo lahko izgubimo. Ko pride takšno dekle v mesto, se odpre za njo nov svet. Tu vidi premnogo stvari, o katerih poprej še sanjala ni. Zvečer se odene mesto v morje luči. Avtomobili smukajo sem in tja. Izstopajo in stopajo elegantne dame v prekrasnih oblekah. Novo nezadovoljstvo se poloti dekleta z dežele. Sedaj v njej ni več hrepenenja po mestu. To je že dosegla. Sedaj se ji je zahotelo lepih oblek, čevljev, klobukov, nakita itd. V večnih mislih na te ničemurnosti postane v službi površna in lepega dne se znajde na cesti. Gospa rabi vendar pomoč v gospodinjstvu, ne pa zasanjano deklino.

Cesta! Ulica! Kam sedaj! Domov? Ne! Samo domov ne! Prihranki? Teh ni! Na žalost jih ni. A za obžalovanje je sedaj prepozno. Pride noč. Dekle opazi, da je samo, tako zelo samo. Ljudje beže mimo nje. Avtomobile, lepe ženske, elegantni gospodje. Hite k večerji, v kino, gledališče. Ona pa je sama in postaja lačna. Iz razsvetljenih ulic zaide v temnejše, kjer se skriva greh. Začuje prijazen glas. Moški je! Eh kaj, mar moški ne more biti prijzen? Vabi jo na večerjo in ona je lačna. Pojde! Zakaj ne? Saj to ni nič hudega. Saj je tako prijazen in dober.

Tako prične navadno pot navzdol, kajti redkokedaj bo ponujal moški v predmestnih ulicah dekletu z dežele večerjo z dobrim namenom, iz človekoljubja. Dekle postane popolnoma zbegano in se prvotno niti ne zaveda, kako pada vedno nižje. Spočetka bi se še lahko dvignila, otresla vsega blata, ako bi naletela na nekoga, ki bi ji pomagal. Pozneje ne more več. Privadi se in živi, živi najbednejše življenje, dokler ne pride navzkriž z paragrafom. Policija, bolnica. Tu se zave. Tu spozna, kako drago je plačevala življenju življenje. Tedaj se spomni svojega doma. Naenkrat se ji zazdi domača hiša lepa, delo lahko. Domača gruda jo kliče. Zaželi si nazaj v ono lepo, zdravo življenje. Nekatera dekleta se vrnejo, nekatera nikoli več. Katera se vrne, se vrne zbita, izmozgana. Loti se dela in skuša v njem ubiti spomin. Morda se ji posreči, morda ne.

Ko pade drevo, zgine tudi senca.

MUZIKANT GOVEDIČ SE GREJE NA SONCU

ALBIN PODJAVORŠEK

Govedič sedi na pragu pred hišo. Greje se na soncu in premišljuje v pomlad, ki se bahata s smehom v maj košati naokrog. Sonce sije, dá, sonce zares sije in lepo bi bilo, če ne bi bilo v resnici tako hudó na svetu. Pomlad in jesen — ali spada jesen v pomladno sonce? Eh, kaj bi! zamahne z roko in odpodi misel, ki je nadležna kakor muha v soparici.

Ko sedi človek na soncu, je težko verovati v hudo. Težko je verovati v resnico. In vendar — če ne bi bilo življenja, tega čudnega življenja: človek si postilja in je prepričan: postlal si bom in do smrti me bo grela mehka postelja! Zaspiš in sanjaš težke sanje — zjutraj si na tleh in pod tabo gole dile.

Ljubil bi mir, toda bolj ko si ga želi, manj se izpolnjujejo želje. Razmišlja nazaj, na lepe dni smeha in vesele pesmi. Vrača se huda misel in še druge vodi s seboj. Težko je dandanes in vendar ne bi še rad umrl. Ve Govedič: morebiti tile Brežnikovi že molijo in dajejo za maše, da bi se prej stegnil. Ah, kako lepo bi bilo na svetu, če ne bi bilo teh hudih ljudi, teh Brežnikovih! Največji sovražniki in edini sovražniki so mu ti hudobni ljudje. Hudo je živeti na svetu, ko tako grdo ravnajo ž njim.

Navsezgodaj ga starca iz postelje pode, da je lenuh, slepar in potepuh, mu od vseh strani kriče. In kolnejo ga: tolikokrat so ga že prekleli, da sam več ne ve, je li še kaj božjega na njem ali ne. In za zajtrk tisti močnik, kakršnega pri hiši niti mačke ne jedo. Tudi to ve Govedič: pred pet in tridesetimi leti je bilo drugače.

Prišel je k hiši v salonski suknji in s holncilindrom na glavi in »gospod profesor« so ga titulirali sprejemajoč ga ravno na temle pragu. Profesor glasbe, smešno. Kakšen profesor — saj je bil samo muzikant! In na rokah so ga zanesli v sobo, kjer so nato sklenili pogodbo: dali so mu kôt, zapisali mu bogato oskrbo, on pa jim je za užitek denarja dal, da so kupili njiv. Tudi takrat je izgledal Govedič že star in izžet — godba in noči pijejo godcu kri, sivo glavo je imel, čeprav ga je oplazil po hrbtu jedva četrti križ. Tisti časi! Tri dni so se veselili in lumpali, ko je k hiši prišel — o, on je še znal sukati lok in tudi harmoniko je znal raztegniti v širok, prešeren krohot! Hehe, tisti časi, da je zaplesal, kdorkoli ga je slišal. Kakor Kurent je bil Govedič, iz kraja v kraj mu je kolovratil korak in zlatniki in srebrne krone so v njegovih žepih žvenketale in godle ž njim. Potem pa so ga tistega dne Kurenta zajeli Brežnikovi: ustavil se je pri njih in pod razgovore je še notar udaril svoj pečat. Brežnikovi so mu dali tak kot, on pa jim je srebrnega in zlatega denarja nasul. Nad dva tisoč kron je denarja biló, da so si lahko kupili njiv in da so še ostanek dolga na hiši poplačali ž njim. Ali to je bilo že davno, že pred pet in tridesetimi leti, v tistih lepih časih, ko je bil bogat, kdor je dva tisoč srebrnikov imel.

Kje je mladost, kje je tista vesela pesem? Čas vina in ponočevanj — vse je šlo, vse je zbežalo v večnost. Leta so tekla, ljudje so se starali, mnogo jih je pomrlo in celo že otroci tistih so se starali in bližali grobovom, ki jim je Govedič na njih gostijah s pesmijo iz svojih gosli pel. Vse hodi svojo pot, iz mladosti v starost, iz starosti v grob. Včasih marsikomu še v starost ni treba po svoj konec. Kje, kje je tisto veselo življenje? Obrazi se zgrbančijo kakor jabolka, ki jih hranijo ljudje čez zimo, da jih o veliki noči snedó. Tako dolgo se spreminja obraz, da se končno spremeni!

Jabolko! Zmisli Govedič na jabolko, ki ga ima v sobi na omari. Jabolko je biló — a kaj je sedaj? Že pred dvema letoma ga je položil tja gor, a ni zgnilo, noče zgniti, le suši se in z vsakim novim dnem se rišejo nove črte vanj. Ali se še rišejo? Da bi mogel to vedeti! Kadar ga zjutraj brez potrebe zbude (saj le zjutraj malce zadremlje, drugače spanec noče k njemu), mu vselej pade na omaro pogled, kakor da že komaj čaka, da se tisto jabolko, ki ni hotelo zgniti, zruši v prah in pepel. Jabolko je biló — ali ni zdaj tistile krhelj le spomin, spomin na preteklost?

Tako gleda svoje življenje: Mlad sem bil, pel in godel sem, v žepih je cingljal denar in ljubili so na ljudje. Vse me je ljubilo! Zaradi pesmi in mladosti in denarja sem imel polno ljubic: mimogrede sem ljubil svet, ko mi je še cvel obraz, in lepa sva bila oba, ljubica in jaz. A bežal je čas svojo pot, nikdo ga ni vprašal za potni list, in vtisnil se je vame četrti križ. Izsesale so me ženske in pijane noči, a roka je še pela, sukala lok in tudi srce je še pelo ž njima. Z roko in srcem pa so peli denarci v žepu. Dá, lasje so osiveli, marsikateri je za vedno odpal, šla je mladost. Kaj mladost — saj je žvenketalo v žepu srebro! Vidiš, ljudje me niso zasovražili — niso me zasovražili, ker sem zapravil mladost in si prigral izpit obraz in s četrtim križem sivih las nabral. Ljubili so me kakor ne-

Življenje prične s štiridesetim letom

Tako zatrjuje Amerikanec Walter B. Pitkin v senzacionalni knjigi „Life begins at 40"

Evropejci smo mnenja, da doseže človek s 40. letom kulminacijo svojega življenja. Po 40. letu — tako mnenje prevladuje v Evropi — prične polagoma zmanjševanje življenjskih energij vse do zatona, ki mu pravimo smrt. V Ameriki so povsem drugega mnenja. Brez pretiravanja se mora reči, da si obetajo Amerikanci od starosti mnogo več, da jo mirno pričakujejo in si obetajo raj starosti. Povod k temu mišljenju pa je dal Walter B. Pitkin s svojo knjigo »Life begins at 40« (Življenje prične s 40. letom). Pitkin je našel za svoje delo komaj in komaj založnika, ki je pa postal preko noči bogat mož. Pa tudi za avtorja, ki je bil ob izdaji knjige 49 let star, se je pričelo lepo življenje. Vsak teden mu nese omenjena knjiga 2400 dolarjev. Naklada knjige je ogromna in danes ga skoraj ni izobraženca v Ameriki, ki je ne bi poznal. Nobena knjiga v zadnjih desetletjih ni tako silno vplivala na duševno življenje Amerikancev kakor Pitkinova knjiga o raju starosti. Utrujeni trgovci in poslovni ljudje se čutijo kot prerojeni, vsakdo že v duhu gleda perspektive, ki se mu nudijo v knjigi na lepšo starost, zlasti na pravilno pojmovano starost. Ljudje, ki so se že fatalistično udali v zamisel, da že spadajo med »staro šaro«, nosijo glave zopet kvišku in kakor je v Ameriki vse mogoče, tako tudi to: mladina je na osnovi Pitkinovih dognanj pričela ljubosumno gledati na tiste, ki se približujejo letom starosti. Pitkin je napravil v Ameriki pravo revolucijo gledanja na starost. Najbolj čitani romani so sedaj tisti, v katerih je junak imel že pred svetovno vojno brke, in v katerih se vrte junakinje, ki so s svojimi avtomobili še plašile konje. Filmski igralci s štiridesetimi leti so dobili veliko zaposlitev in mladostno razigrana »rumba« se je morala v barih umakniti mirno-dostojanstvenemu plesu »swing«, prikladnemu tudi za starejše letnike.

Toda stvar postaja sedaj že smešna. Pitkinova knjiga je napravila tako šolo, da je našel že posnemovalce. Neki 73-letni sportni manager je napisal brošuro z originalnim naslovom »Življenje prične s 70. letom«. Neki federalni sodnik, ki se je hudoval nad tem, da ga je Roosevelt kot devetdesetletnika prištel k »starcem«, je napisal razpravo pod naslovom: »Ali je človek z 92. letom že star?« Ta gospod — tako pravijo zlobni opazovalci — je baje zagledal s svojim enako starim prijateljem mlado deklico. Pogled ga je tako osvežil, da je dregnil s prstom prijatelja ter mu dejal: »Ti, mladenič, kaj ... ko bi bila še kakih osemdeset ...?« Konjunktura starosti je sedaj v Ameriki moda. Danes ne najdeš ameriškega lista, v katerem ne bi dokazovali, da je Michelangelo — ki ga v Ameriki skoro nihče ne pozna — s 60. letom ustvarjal najboljša dela, neki komponist da je šele s 70. letom napisal najboljšo opero in nekdo je celo v 80. letu svoje častitljive starosti zmagal na nekem golf-turnirju.

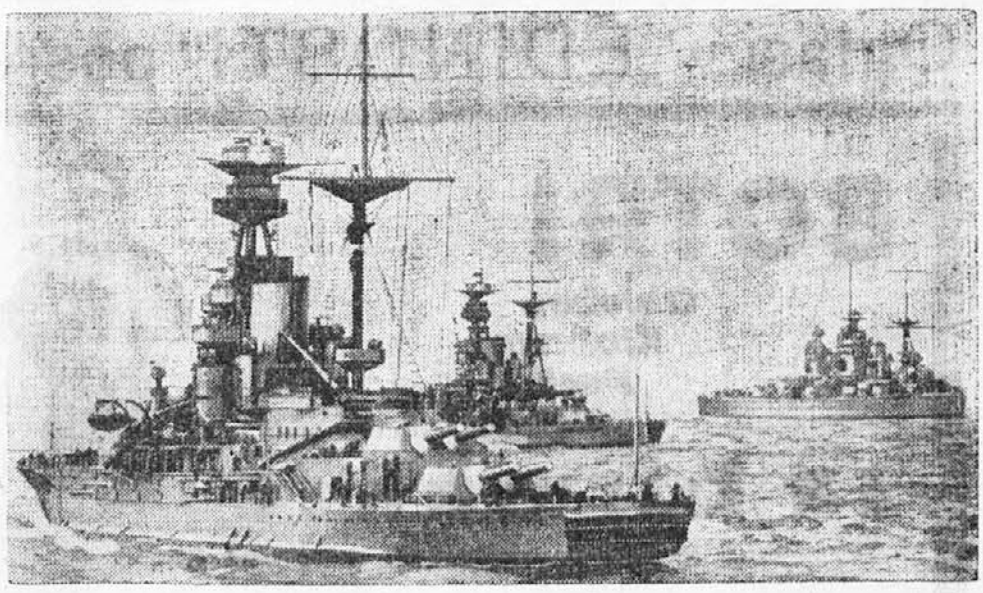

Velike angleške križarke na manevrih v Sredozemskem morju. Ob teh manevrih se je pokazalo, da razpolaga Anglija z močno oboroženo silo na morju.

Srečno svidenje dveh angleških letalcev, ki sta na progi Anglija—Nova Zelandija—Anglija dosegla nov letalski rekord, ko sta to progo preletela v 10 dneh.

predmestje, v katerem so živeli večinoma revni ljudje, je župan zaprosil vojno ministrstvo, naj porušijo dotično predmestje z zastarelimi tanki. Vojaška oblast je pristala in tako so pognali v predmestje več ducatov teh tankov, ki so v eni uri celo predmestje zravnali z zemljo.

Tehnika in študij

Prvikrat v zgodovini visokošolstva se je zgodilo pred kratkim, da je imel nastopno predavanje za tehniko v Stockholmu kandidat za profesuro — po radiu. Bil je to prof. Gewertz, ki se je potegoval za stolico za teoretsko elektrotehniko. Ker pa predava omenjeni profesor na univerzi v Bangkoku (Siam), je predaval v Bangkoku in v Stockholmu je poslušala univerzitetska komisija izvajanja učenjaka. Sigurno je sigurno, zato so predavanje posneli z zvočnika še na gramofonske plošče, da ga lahko slišijo še enkrat in večkrat po potrebi.

Švicar Fric Steininger se je te dni podal na dolgo pot v Tokio na Japonskem, ki jo namerava premeriti peš. Udeležiti se hoče tamošnjih olimpijskih iger leta 1940 ter upa, da bo dotlej gotovo prišel peš v Tokio. Podoba kaže navdušenega pešca, ko odhaja iz Londona.

Zehanje kot bolezen

Čuden slučaj bolezenskega zehanja se je pripetil v Beanconu v Ameriki Newyork. Neka gospa Fani Morghese boleha na stalnem zehanju, in sicer tako zelo, da mora v 24 urah do 18.000 krat zazehati. Uboga žena je vsled te bolezni, ki je zdravniki ne morejo dognati, tako shujšala, da bo morala umreti.

Na Angleškem se urijo v uporabljanju plinskih mask tudi železničarji pri svojem običajnem vsakodnevnem delu, da bodo tako pripravljeni za vsak slučaj ter bi v primeru plinskega napada lahko mirno vršili svojo prometno službo.

Največje razstreljevanje v Evropi

200.000 ton skalovja z eno eksplozijo v zrak.

V Kirchheimbolandenu v severnem Palatinatu v Nemčiji so nedavno obavili največjo doslej znano razstrelitev v Evropi. 200.000 ton pečine je šlo z eno samo eksplozijo v zrak. Zvrtali so v ta namen dva rova. Streliva so uporabili za to razstrelitev 300 meterskih stotov. Rove so nato zazidali z več tisoč vrečami cementa. S to eksplozijo so pridobili toliko kamenja, da bi ga mogli jedva natovoriti na 20.000 vagonov.

Zaklad v francoskem urad. listu

Zanimiva najdba mlade tipkarice.

Te dni je dobila mlada tipkarica v pariškem ministrstvu za delo nalog, da poišče iz uradnega lista »Journal Officiel« iz l. 1927 tekst nekega zakona, in sicer v svrho prepisa. Mlada uradnica gdč. Jeanne Maublanc je vzela v knjižnici iz omare uradni list iz l. 1927, vezan v obliki knjige. Ko je odprla knjigo, je kriknila od začudenja: med listi je bilo devet bankovcev po 1000 frankov ter 10 bankovcev po 100 frankov, skupaj 10.000 frankov. Nikdo ni mogel pojasniti, kako neki je ta denar dospel med zaprašene liste omenjene zbirke zakonov in uredb. Najbolj verjetno je še, da je kak uradnik ministrstva uporabljal dotično knjigo kot »listnico«. Če se lastnik denarja ne javi v teku enega leta, je vsota 10.000 frankov last srečne najditeljice.

V viharju se spozna dobrega pomorščaka.

*

Ta, ki zmaga, je najsposobnejši.

Pouk o vljudnosti za carinske uradnike

Francoska carinska uprava je sklenila izšolati svoje uradnike tudi v pogledu na vljudnost. V to svrho so v Montbeliardu ustanovili posebno šolo. Glavni predmet šole, ki jo posečajo izključno carinski uradniki, finančni pregledniki itd. je »Občevanje z obiskovalci iz inozemstva«. Uradništvo se mora posluževati napram tujcem — in prav tako seveda tudi napram lastnim državljanom — največje vljudnosti in takta, zlasti pa napram ženskam. Francoska tujsko-prometna zveza je obenem razpisala nagrade za tiste carinike in obmejne finančne organe, ki se odlikujejo po največji vljudnosti, taktu in postrežljivosti.

Taka šola bi bila drugod menda še bolj potrebna kakor v Franciji, kjer je vljudnost tudi sicer zelo vpeljana.

Tanki rušijo hiše

V Browingtonu v Angliji imajo v vojaških skladiščih še tanke, ki so bili zgrajeni v letih svetovne vojne. Vojaška oblast jih smatra za zastarele. Ker pa je občinski svet sklenil porušiti neko staro

---

koč, morda še bolj, in oklepali so se me, dokler me niso zajeli v svoj krog, v svoj kot. Kaj mladost, denar, denar! Denar je več kot mladost! In če bi celó pesem svojih gosli zapil, bi ne veljal nič manj. Zakaj denar odtehta vse, pesem in mladost, kar hočeš, lahko kupiš ž njim. In dva tisoč kron, svetlih, srebrnih kron, pet njiv in del hiše, to je bilo bogastvo takrat, bogastvo, mnoge ljubezni vredno. Tri dni popivanja in bratstva po pogodbi, zdravičke do sto let, vino, potice, meso, godba in ples in starejša domača hči...

Sonce sije, v maj leze april, pomlad, pomlad. Mimo hiti dekle košatih bokov, bosih nog, čvrstih meč, v nedrih cvetova dva. Ej, sladka pomlad! V Govediča leze sonce, sončni žarki oživljajo mravljišče misli, budijo življenja jesen. Potem — —

Dá, potem, mladosti ni bilo, a tudi denarja vsak dan manj, le roka je še ostala, ki je vodila po strunah lok. Deset let je še godel, nato je usahnilo v njem. Roka je trepetala, pesmi ni bilo več. Z njo je izpuhtel tudi ves denar. Tisti dan je začutil, kako je: da ga nikdo ne ljubi več, da ga prav za prav sovražijo vsi.

Sovražijo! Najprej tisti, ki so mu dali kot doživljenjski kot in vse, kar spada tja. Vsak dan so bolj in bolj rohneli vanj. Da jim je že dosti pojedel in požrl, so mu očitali, in da je že več prejel od njih, kot je bil vreden tisti denar. Kmalu so dodali še več: povedali so mu tudi, da jim je vso hišo osmradil in da si ljudje nosove tišče, kadar mimo hiše beže. Tretji dan pa so mu rekli kar naravnost, da predolgo živi. S tistim dnem so mu začeli dajati za zajtrk močnik, nezabeljen, napol skuhan, kakršnega niti mačke ne jedo. Pa obed in večerja, joj! Že dvajset let mu dajejo takšno jed, že dvajset let ni zajtrkoval. Že vso to dolgo dobo mu očitajo, da je izbirljivc, ko ne je, ko ne more jesti slabo jed. Saj vendar nič ne plačaš, rohnijo vsi po vrsti vanj. Bog pomagaj, kakšno zelje dobi opoldne in kakšne žgance zvečer! Tudi to ve Govedič: ni takšna jed za starega moža! Stopil je nekoč v kuhinjo, o kdaj je že to bilo! — milo je zaprosil in dejal:

— Juhe, če bi mi dali, goveje juhe, pozdravila, pokrepčala bi me!

— Juhe!!! Gospodinja, Brežnikovka, je planila takrat pokonci, toliko, da ga ni udarila v obraz:

— Dá, juho, kakor gospoda! Juho bi žrl! In meso tudi, kaj?! Kje pa imaš denar? Plačaj, pa dobiš!

Slab in bolan je bil takrat Govedič, od življenja, preteklosti, starosti in slabe hrane slab, slab in bolan, in je povedal, da je že vse plačal, da je vnaprej dal vse, ves svoj denar, dva tisoč kron, srebrnih, težkih kron. Zbesnela je ženska:

— Dva tisoč kron! Vrnem ti jih, ná, vseh dva tisoč ti vrnem, samo hodi, vrag te nesi, še danes se poberi! Cokla naše hiše, kamen našega življenja! Vrag te — — —!

Naštela mu je 5 stotakov, 500 dinarjev. Ni jih vzel Govedič, ven, na prag, na sonce se je stopil gret in o denarju premišljevat. O denarju premišljevat...:

Kaj je danes dva tisoč, dva tisoč kron? Nič, manj kot nič! Še na cesti jih najdeš, če dobro gledaš v tla! Vsak berač jih ima, v treh dneh jih zbere, še ust mu ni treba odpirati, mimogrede padejo v klobuk. Ali takrat! Dva tisoč srebra! Pet njiv in hiše dolg!

In se je nasmehnil samemu sebi in dobro se mu je zdelo, da ni vzel tistih stotakov, ki jih je vrgla baba vanj. In sklenil je, da še ne bo tako kmalu umrl. Živeti, živeti hoče dalje, dokler ne poje svojega denarja, vseh dva tisoč srebrnikov, vseh pet njiv in še hiše dolg.

Živeti!!! Govedič se nasmehlja ob tej misli. Nič ni lepšega, kot živeti in se greti na soncu. Toplota leze v človeka, v glavo mu leze in v srce in ga pijani. Kakor sladko vince so sončni žarki, misli za hip in spomin poleti nazaj, v dni pijančevanj in v noči pijanosti. Napravil si požirek, dva — izginila je bridkost. Tako izgine tudi po soncu iz duše vsa bridkost. Zakaj bridkost je zares kakor noč, kakor temá: pride sonce in prežene oboje, bridkost in noč — temo. In človek pozabi na nezabeljeni močnik, na zgrbljeno jabolko, na hude ljudi, ki so mu sovražniki, ker še noče umreti, in je ena edina misel živi v njem: živeti! Živeti, takole na soncu, in piti toploto.

V obraz mu stopi smehljaj, blagi starčevski smehljaj, in vetrček se poigrava s sivimi lasmi. Iz blagega smehljaja pa se skoroda reži zasmeh, zasmeh na vse, vse naokrog. —

Sije sonce in košati se pomlad. Po cesti pridivja mlad fant, velik je, lep in pač mlad in ljubezen mu žari iz mladih oči. Ljubico ima, eno dve, pet... tako je pač, velik je fant in lep in marsikateri pogled obvisi na njem. Gleda starec za njim, gleda, kako se fantu mudi, ne zavida mu hitrega koraka, veselih lahkih nog. Zakaj tolaži se po svoje, kakor se rad tolaži vsak starec, ki nima več ničesar pred seboj. Mlad je, pomisli, in ljubico ima. To in morda še drugo ljubico. A postaral se bo in tista ljubica se bo postarala in vsi se bodo postarali — in hodili bodo posedat na prag, na sonce, kakor hodi posedat on, Govedič. Od vsega življenja jim bo ostalo tole, samo tole. In tedaj bodo spoznali, kakor je sam spoznal, da so nič, da je vse na svetu nič, ali še manj kot nič, in da le sonce ni nič, sonce, ki leze v kri.

Oglasi v „EDINOSTI“ posredujejo med mestom in deželo!

BOTRI

Obleke,
Klobuke,
Perilo,
Čevlje i. t. d.

za birmance

kupite najugodneje v konfekciji

Jakob Lah

Zahtevajte cenik! **Maribor, Glavni trg 2**

KEMINDUSTRIJA
D. Z O. Z.
BARVE — LAKI — KEMIKALIJE
MARIBOR Aleksandrova 44
Nova prodajalnica Vetrinjska ulica 18

Železnina in puškarna
PINTER & LENARD
MARIBOR
Aleksandrova c. 34. Tel. 22-80 in 22-82
37

Otomane, madrace
iz žime, ovčje volne in afrika, žične vložke, **kauče, fotelje,** razne zavese ter vsa **tapetniška popravila** zajamčeno dobro in najceneje nudi

Anton Čerin ml.
68 **Maribor, Koroška c. 8**

Continental
kvalitetni stroj svetovnega slovesa
5 letno jamstvo Ugodno odplačilo!
Samoprodaja:
van Legat, Maribor, Vetrinjska ul 30
Tel. 24-34
Podružnica: Ljubljana, Prešernova ul. 44

Trpežni in elegantni čevlji po zmernih cenah!

BLATNIK
MARIBOR, GOSPOSKA UL. 1 - TEL. 25-71
DELAVNICA SLOVENSKA UL. 20 - TEL. 25-72

Sreča Vas kliče!

POZOR!

Žrebanje pred durmi!

Prihodnji teden (13. t. m.) se prične novo kolo drž. razredne loterije.

Kdor še nima srečke, se naj obrne nemudoma in zaupljivo do naše hiše sreče in pooblaščene kolekture

Bezjak, Maribor, Gosposka 25

TELEFON 20-97

Cela srečka stane din 200·-, polovica din 100·-, in četrtinka din 50·-

Za nakup ob Velikonočnih praznikih se priporoča

Slaščičarna Ilich
Maribor
Slovenska ulica 6
Meliska cesta 2

Tiskarna
Litografija
Knjigoveznica
Kamnotisk
Offsettisk
Bakrotisk
Anilinski tisk
Plakaterski zavod
Tisk časopisov
PIROFANIA patent

MARIBORSKA TISKARNA D. D., MARIBOR KOPALISKA ULICA 6 Telefon 25-67, 25-68, 25-69

Izdaja konzorcij »Edinosti« v Mariboru. Odgovorni urednik Francè Gerželj, novinar. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstav. ravnatelj Stanko Detela, vsi v Mariboru.